

תוכנה 1 בשפת Java

שיעור מספר 3: "זו זכות לתת שרות"

אוהד ברזילי

בית הספר למדעי המחשב
אוניברסיטת תל אביב

על סדר היום

■ מודל הזיכרון של Java

■ Heap and Stack

■ העברת ארגומנטים

■ מנגנוני שפת Java

■ שירותים

■ הפשטה

■ חוזה של שירותים

העברת ארגומנטים

- כאשר מתבצעת קריאה לשרות, ערכי הארגומנטים נקשרים לפרמטרים הפורמלים של השרות לפי הסדר, ומתבצעת השמה לפני ביצוע גוף השרות.
- בהעברת ערך לשרות הערך **מועתק** לפרמטר הפורמלי
- צורה זאת של העברת פרמטרים נקראת call by value
- כאשר הארגומנט המועבר הוא **הפנייה** (התייחסות, reference) העברת הפרמטר **מעתיקה את ההתייחסות**. אין העתקה של העצם שאליו מתייחסים – זאת בשונה משפות אחרות כגון C++ שבהם קיימת גם שיטת העברה by reference

ב Java גם **reference** מועבר **by value**

העברת פרמטרים by value

- העברת פרמטרים by value (ע"י העתקה) יוצרת מספר מקרים מבלבלים, שידרשו מאיתנו הכרות מעמיקה יותר עם מודל הזיכרון של Java
- למשל, מה מדפיס הקוד הבא?

```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

מודל הזיכרון של Java

STACK

משתנים מקומיים
וארגומנטים – כל מתודה
משתמשת באזור מסוים של
המחשנית

HEAP

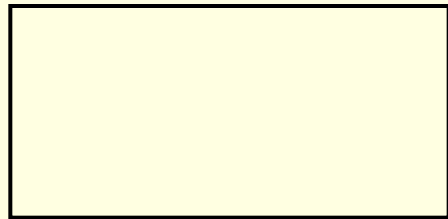
משתנים גלובלים ועצמים –
אינו תלוי במתודה הנוכחית
שרצה

CODE

קוד התוכנית

Primitives by value

STACK

main

HEAP

משתנים גלובלים ועצמים –
אינו תלוי במתודה הנוכחית
שרצה

```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

Primitives by value

STACK

args

main

HEAP

משתנים גלובלים ועצמים –
אינו תלוי במתודה הנוכחית
שרצה

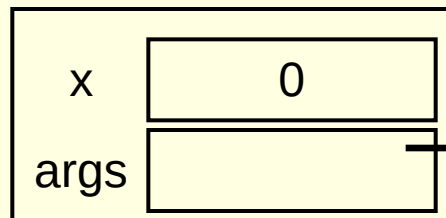
[]

```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

Primitives by value

STACK

HEAP

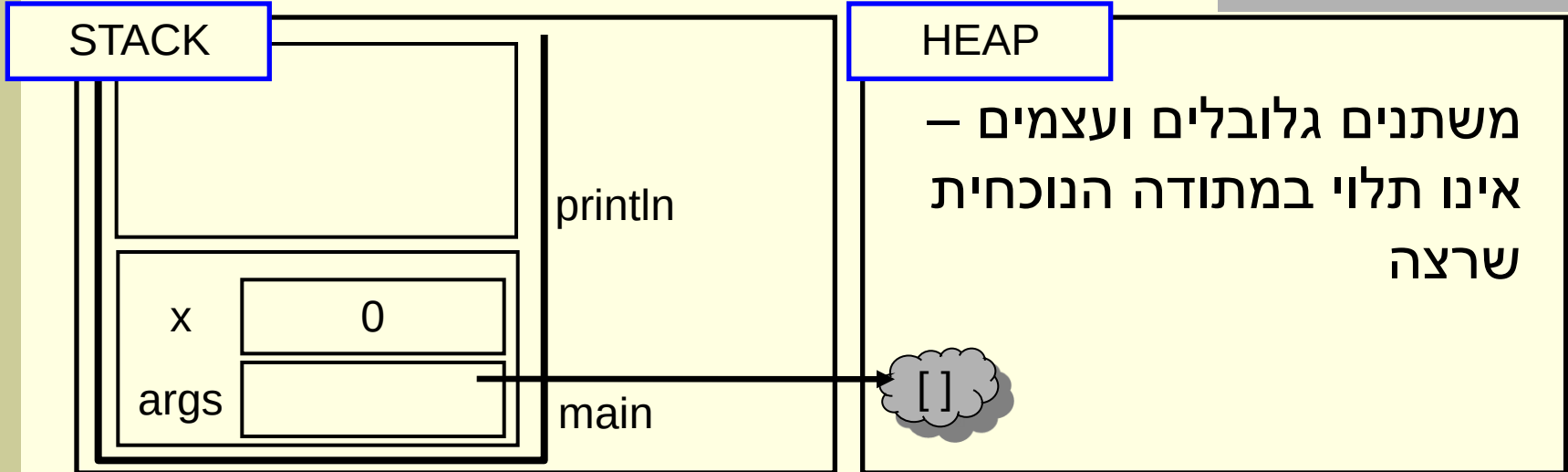
משתנים גלובלים ועצמים –
אינו תלוי במתודה הנוכחית
שרצה


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

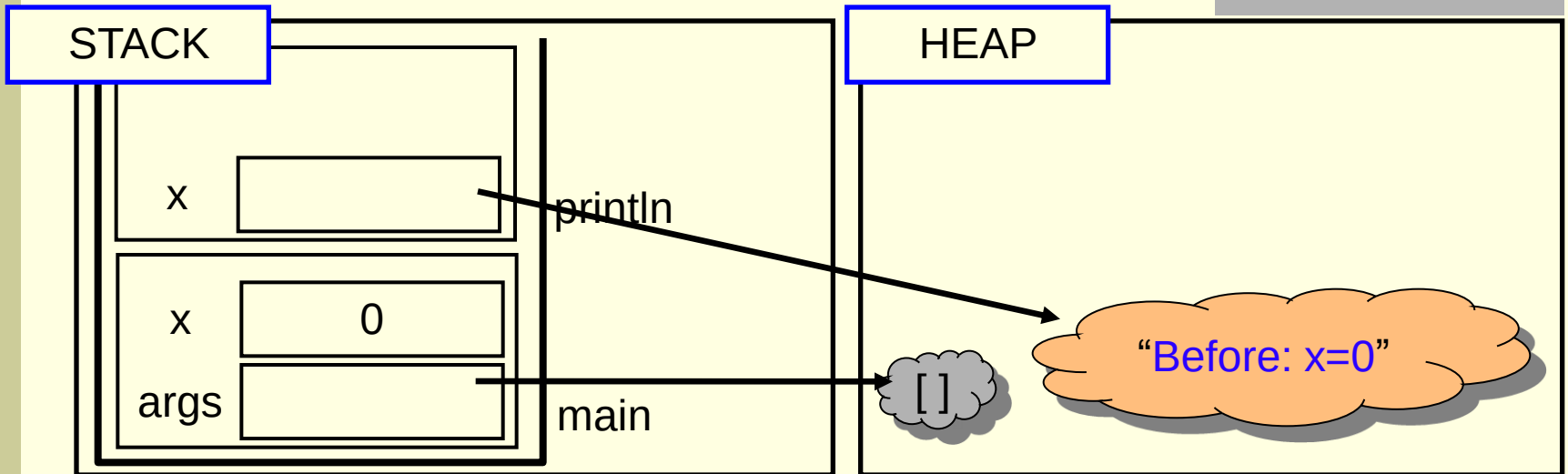
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

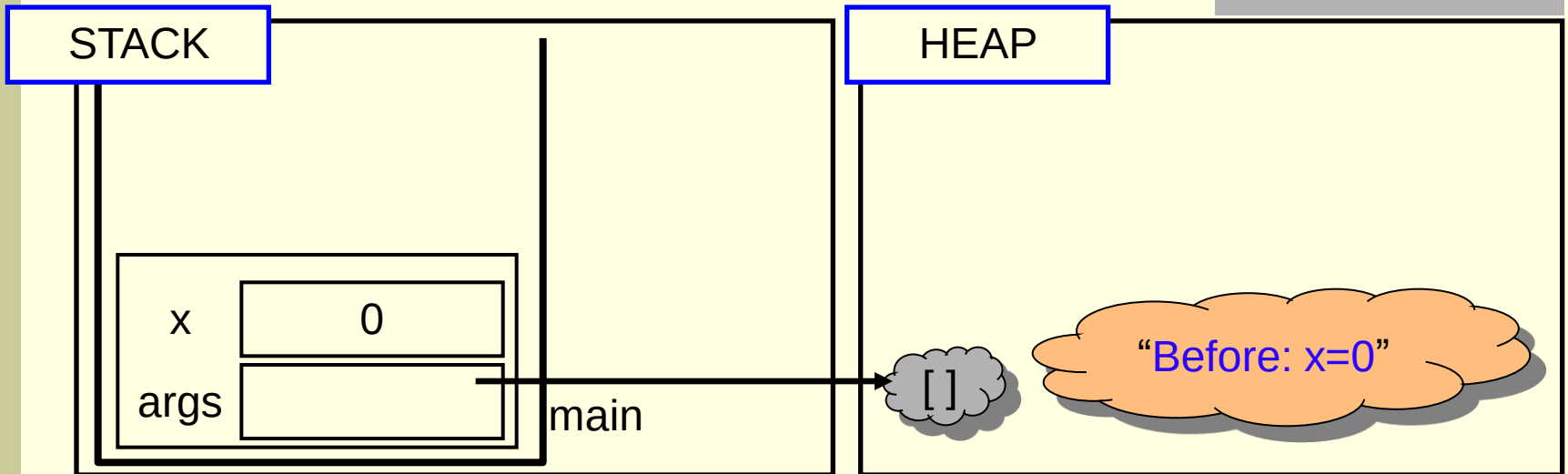
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

Primitives by value

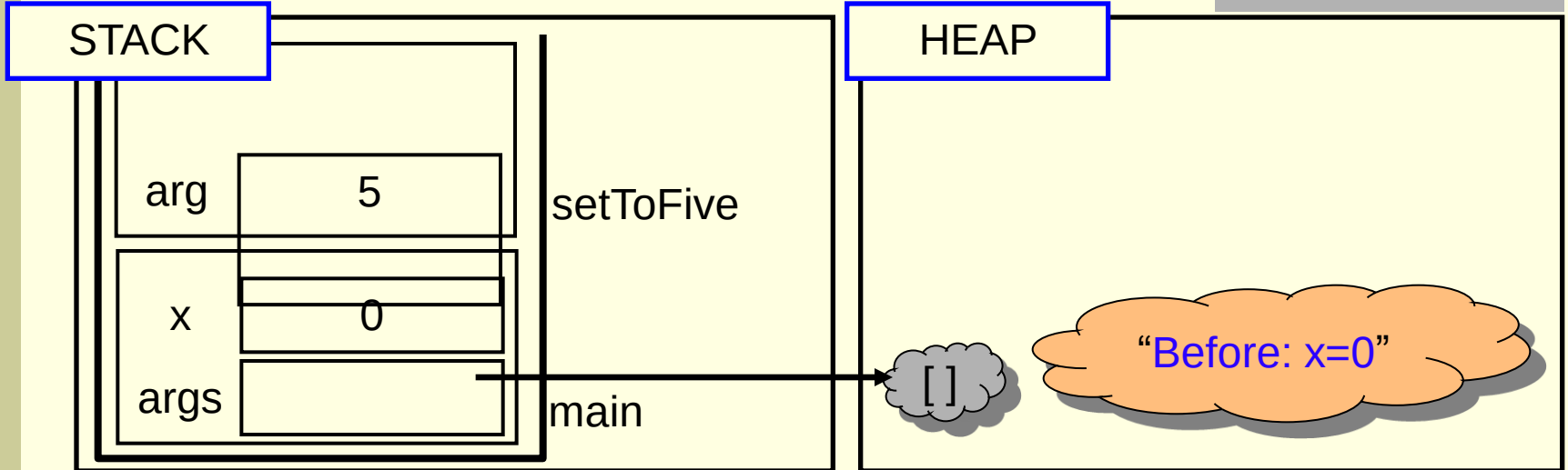


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

לאחר ש `println` מסיימת
את ריצתה המקום שהוקצה
עבורה על ה- Stack משוחרר

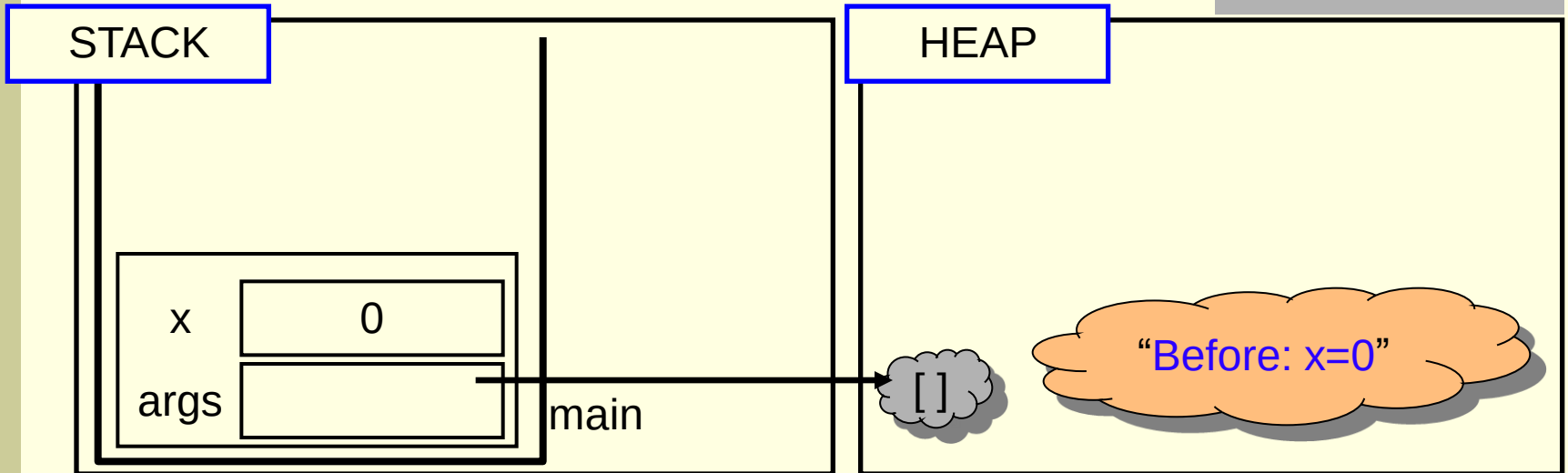
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

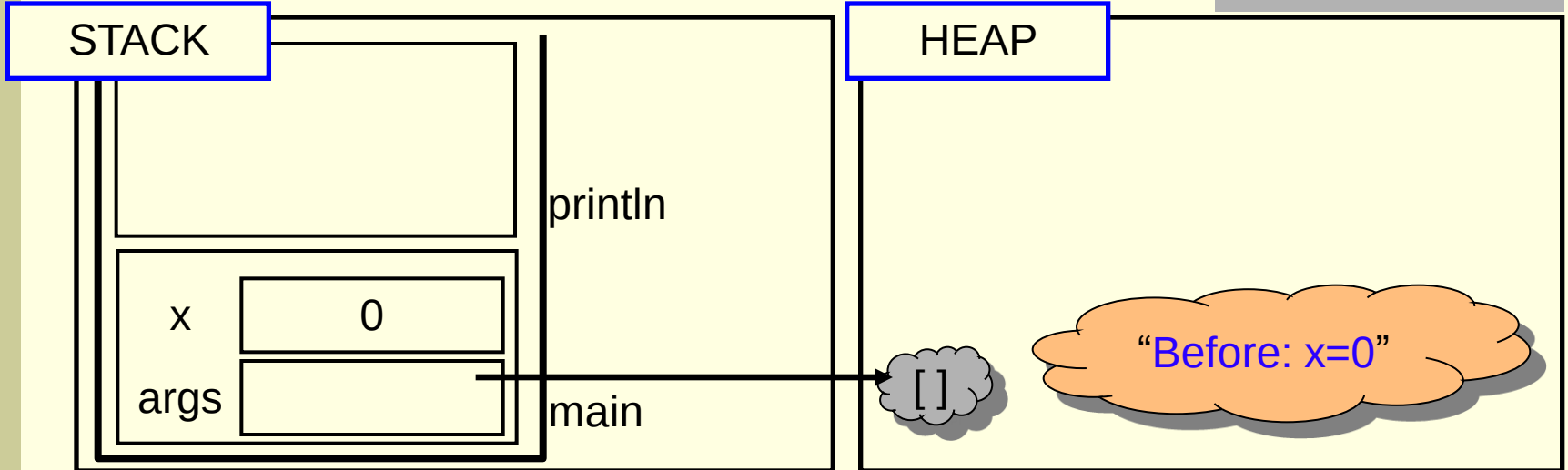
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

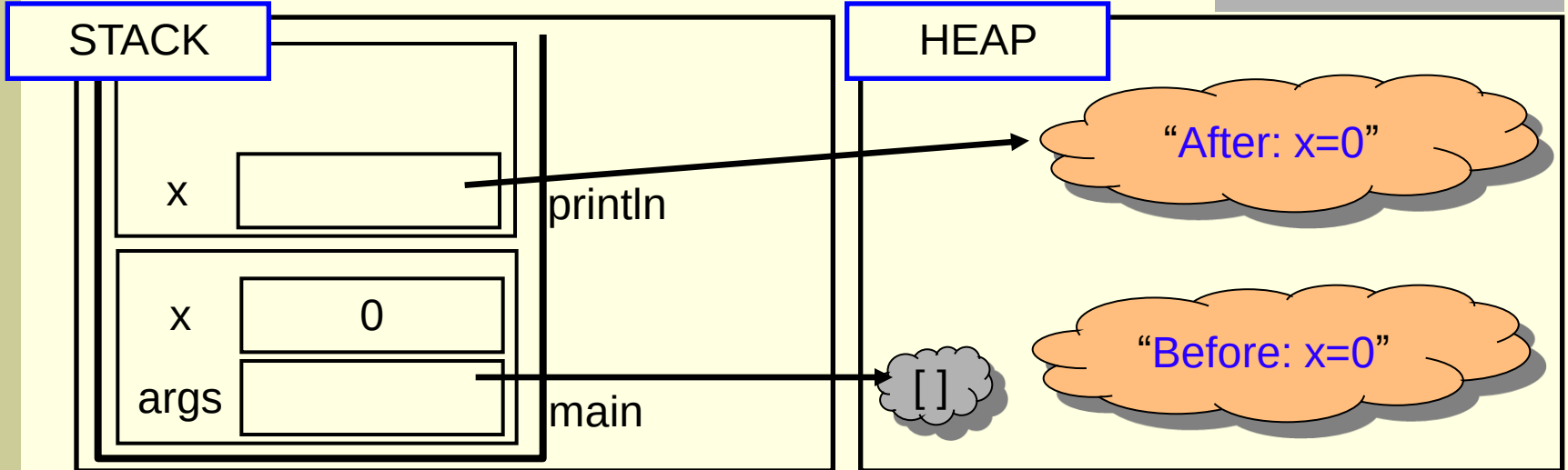
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

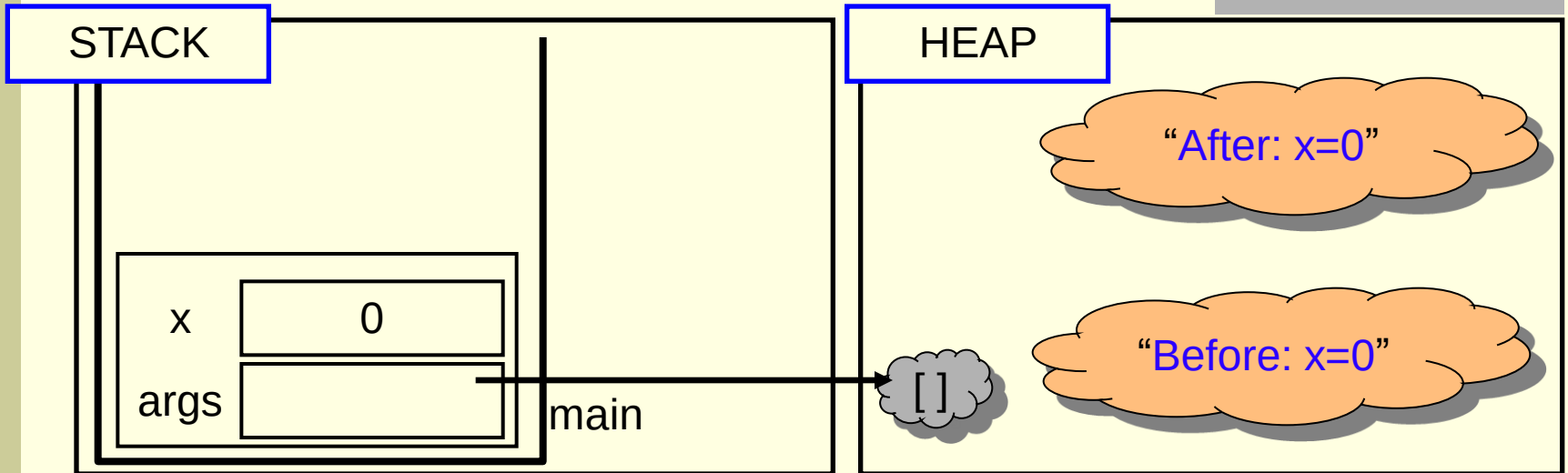
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

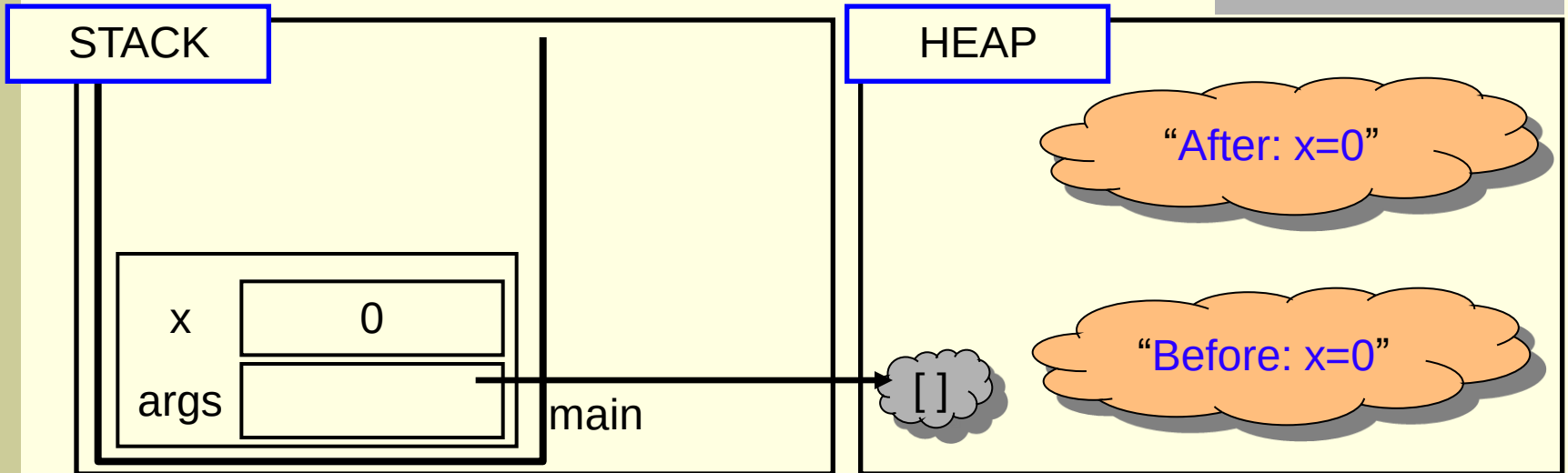
Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

Primitives by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

לאחר ש `main` מסיימת את
יצתה המקום שהוקצה עבורה
על ה-Stack משוחרר

Primitives by value

STACK

HEAP

"After: x=0"

"Before: x=0"

[]

```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToFive(int arg) {  
        arg = 5;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int x = 0;  
        System.out.println("Before: x=" + x);  
        setToFive(x);  
        System.out.println("After: x=" + x);  
    }  
}
```

CODE

לאחר ש main מסיימת את
יצתה המקום שהוקצה עבורה
על ה- Stack משוחרר

שמות מקומיים

- בדוגמא ראינו כי הפרמטר הפורמלי `arg` קיבל את הערך האקטואלי של הארגומנט `x`
- בחירת השמות השונים לא משמעותית - יכולנו לקרוא לשני המשתנים באותו שם ולקבל התנהגות זהה
- שם של משתנה מקומי **מסתיר** משתנים בשם זהה הנמצאים בתחום עוטף או גלובלים
- מתודה מכירה רק משתני מחסנית הנמצאים באזור שהוקצה לה על המחסנית (frame)

- מה יקרה אם המשתנה המקומי x שהועבר היה מטיפוס הפנייה? למשל, מה מדפיס הקוד הבא?

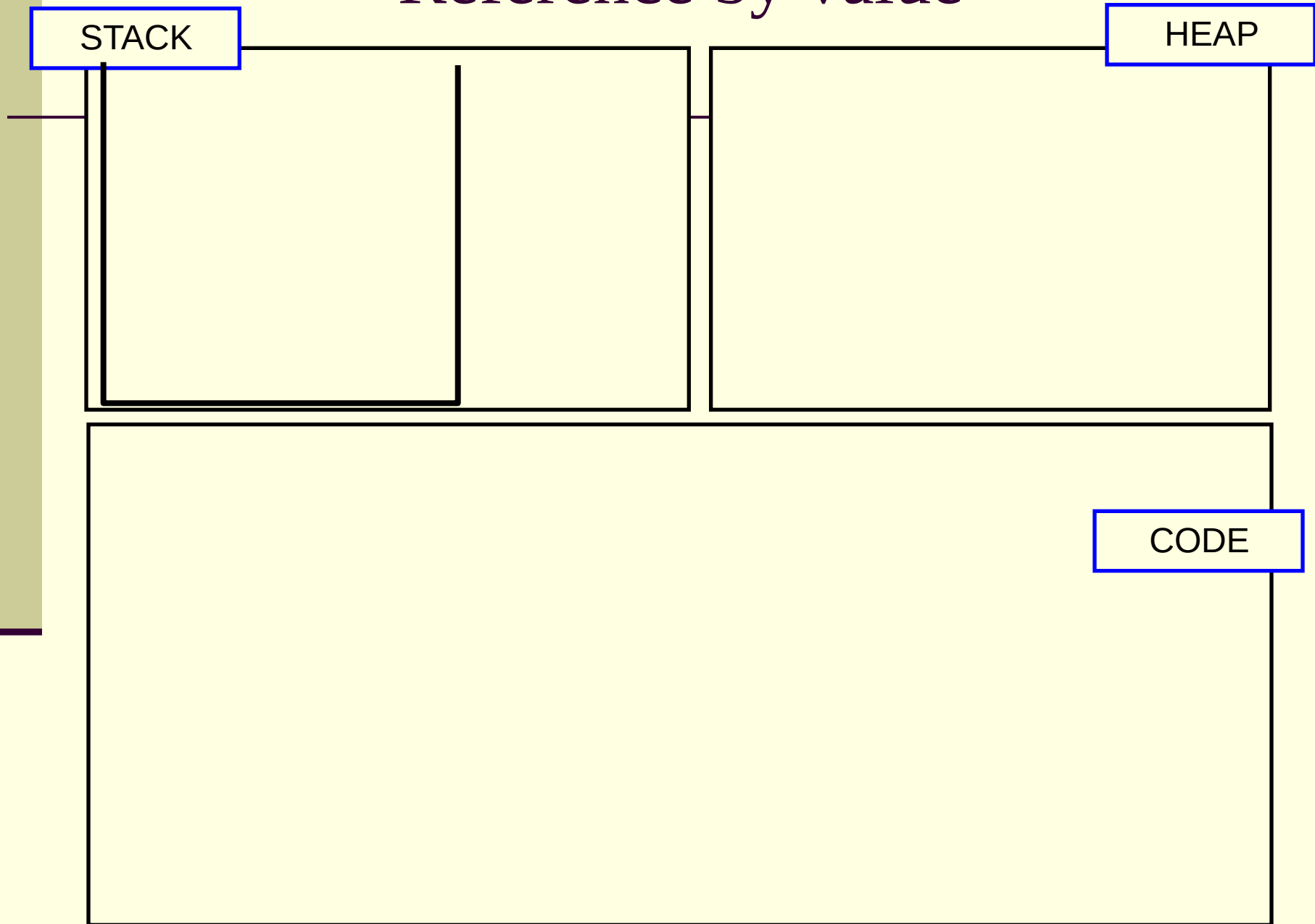
```
import java.util.Arrays; //explained later...

public class CallByValue {

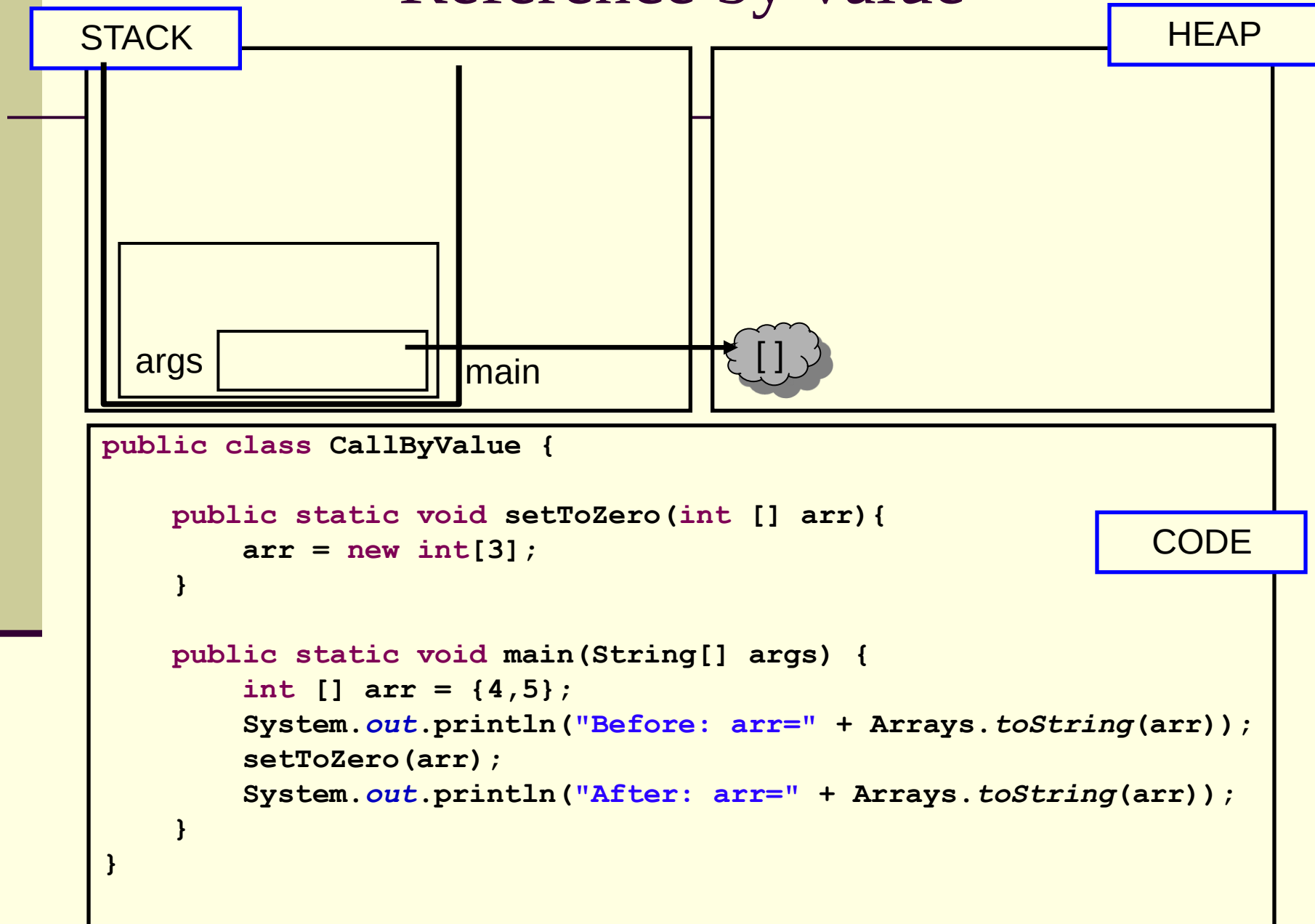
    public static void setToZero(int [] arr){
        arr = new int[3];
    }

    public static void main(String[] args) {
        int [] arr = {4,5};
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));
        setToZero(arr);
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));
    }
}
```

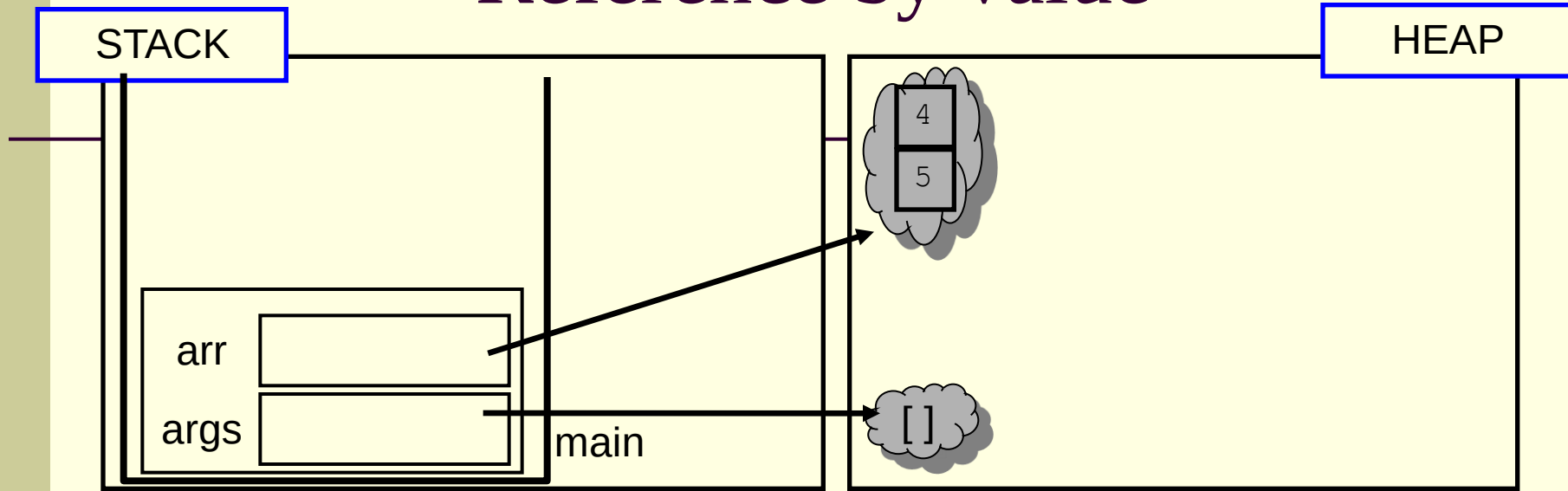
Reference by value

Reference by value

Reference by value

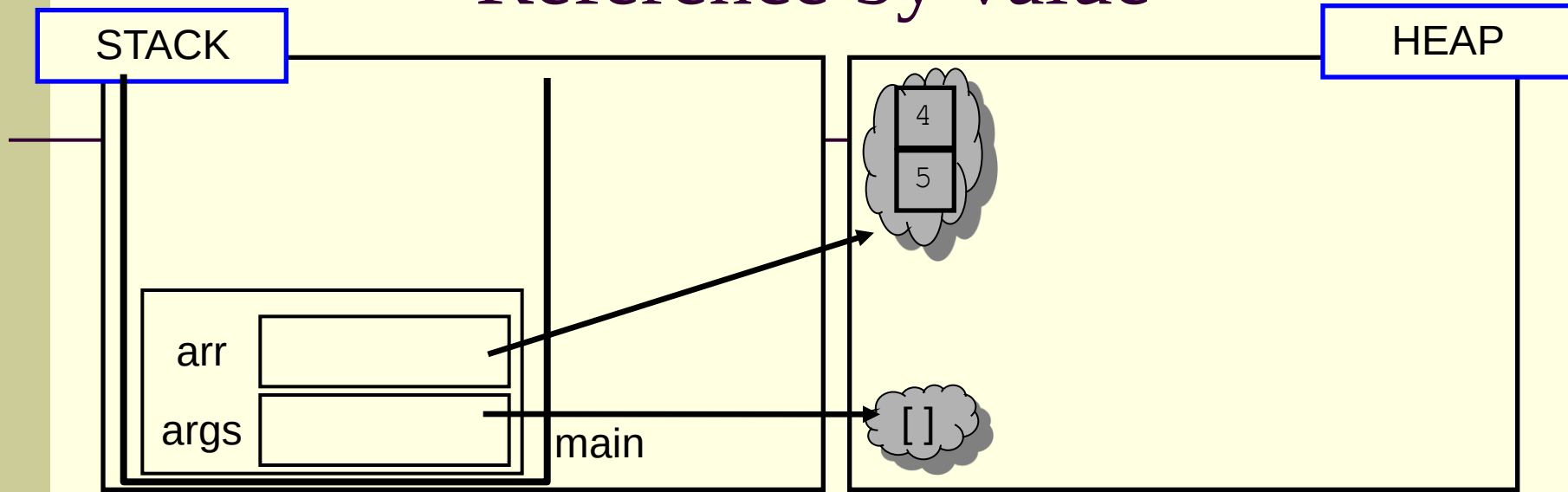
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

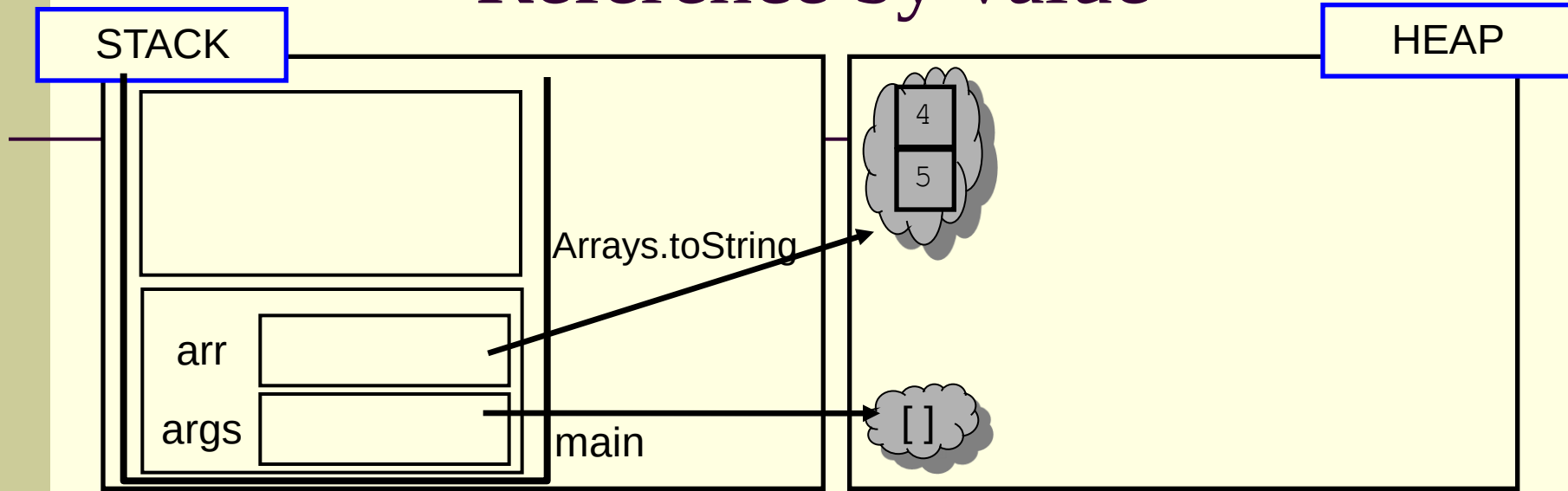
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value


```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

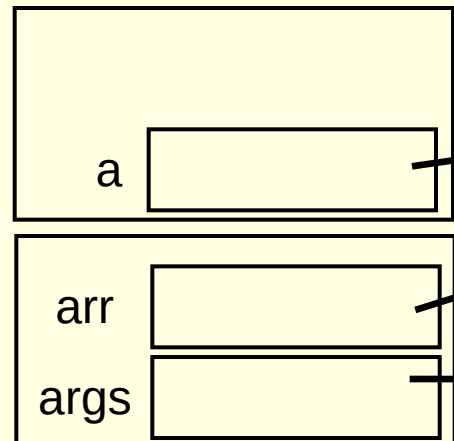
```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

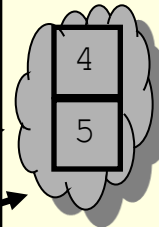
STACK

HEAP

Arrays.toString

main

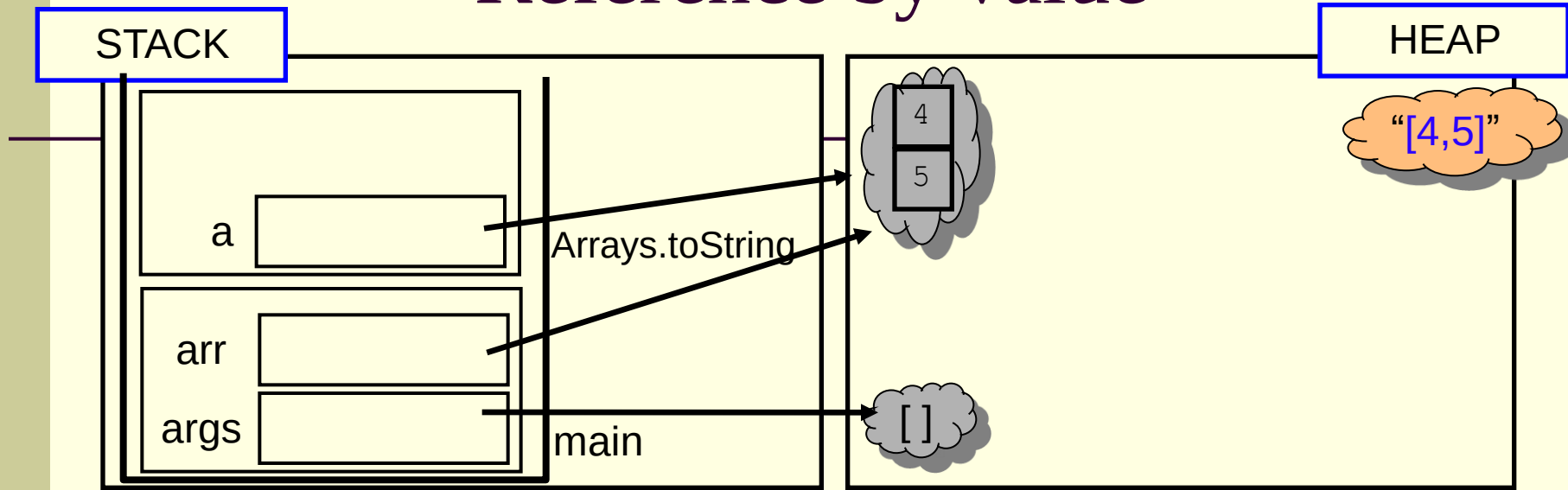
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

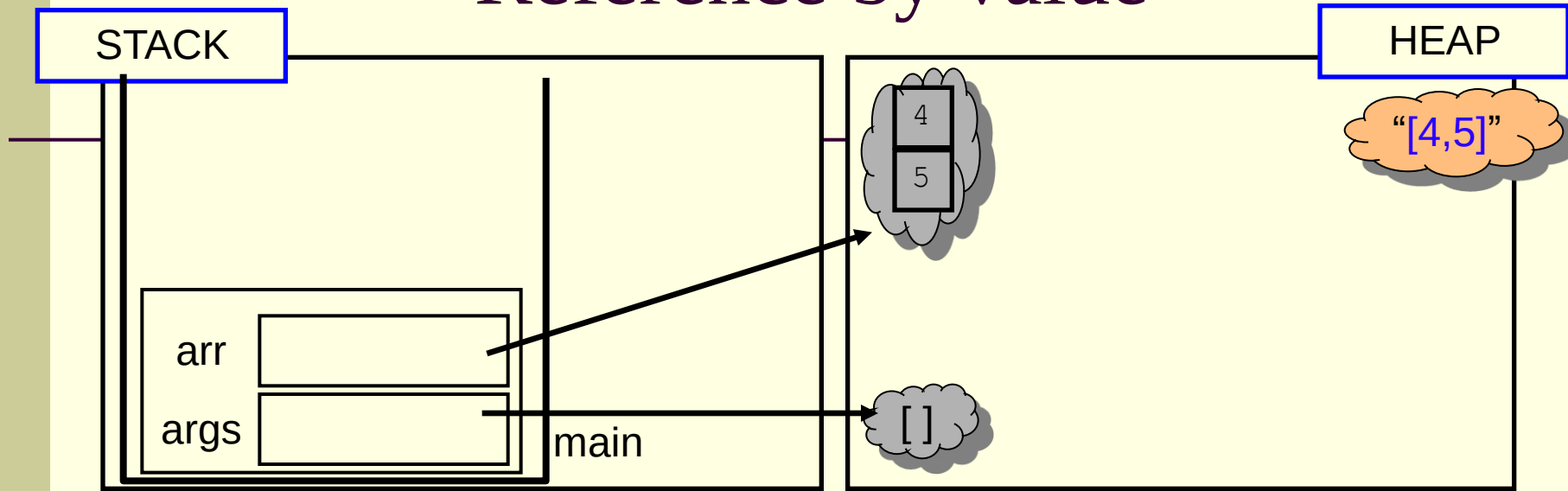
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

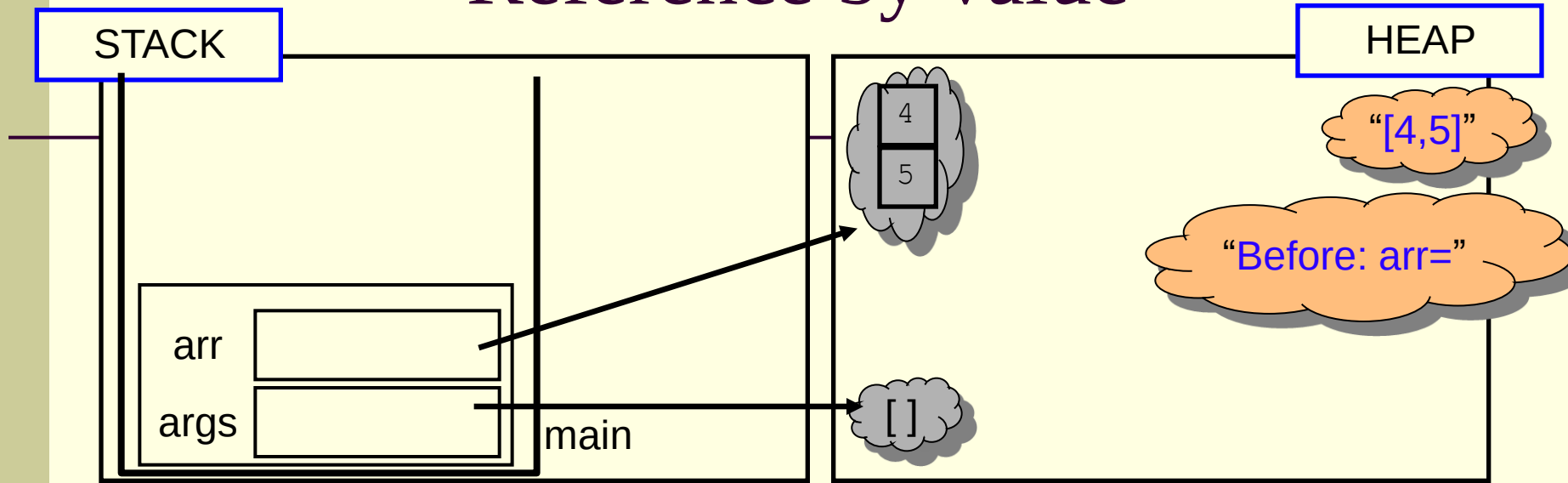
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

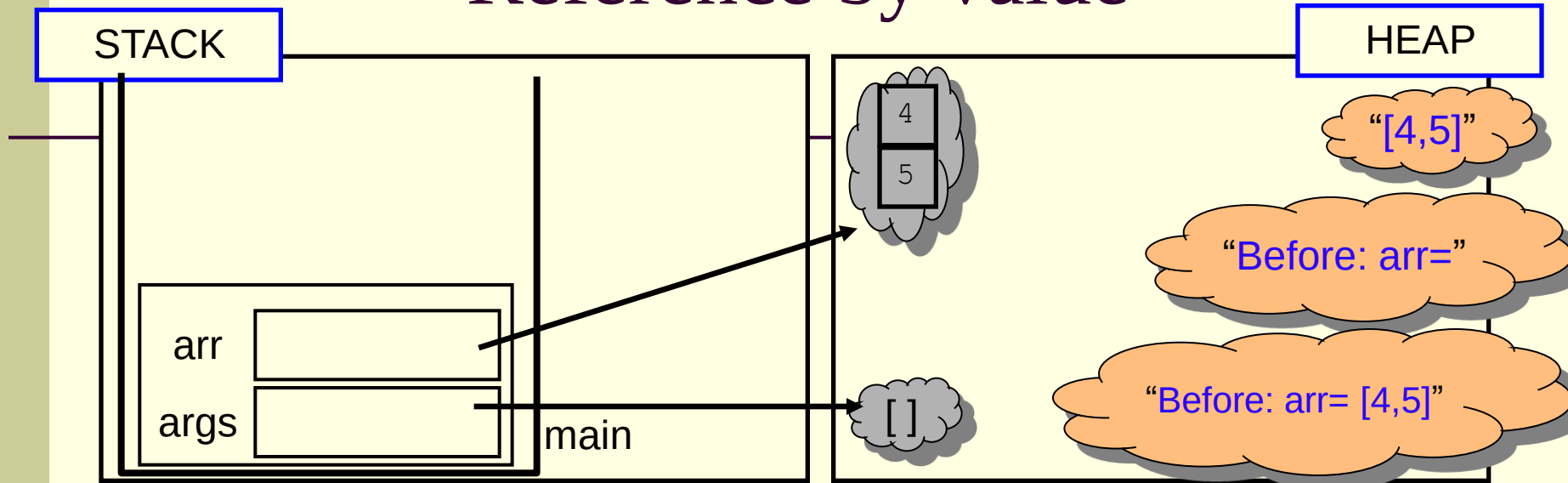
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

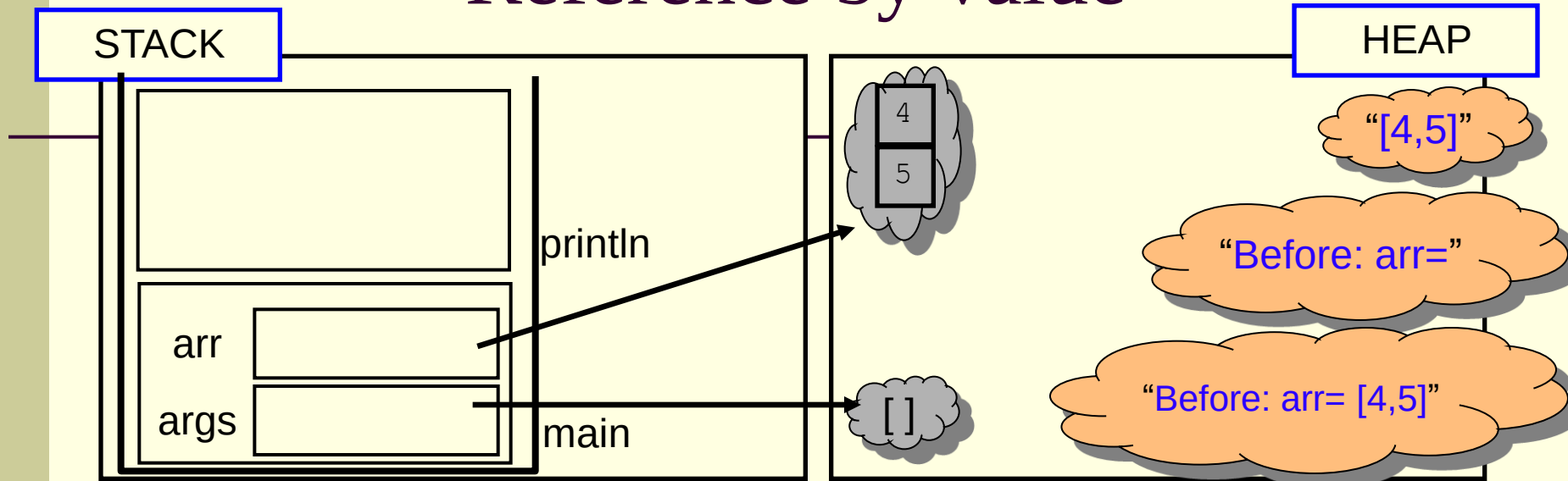
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

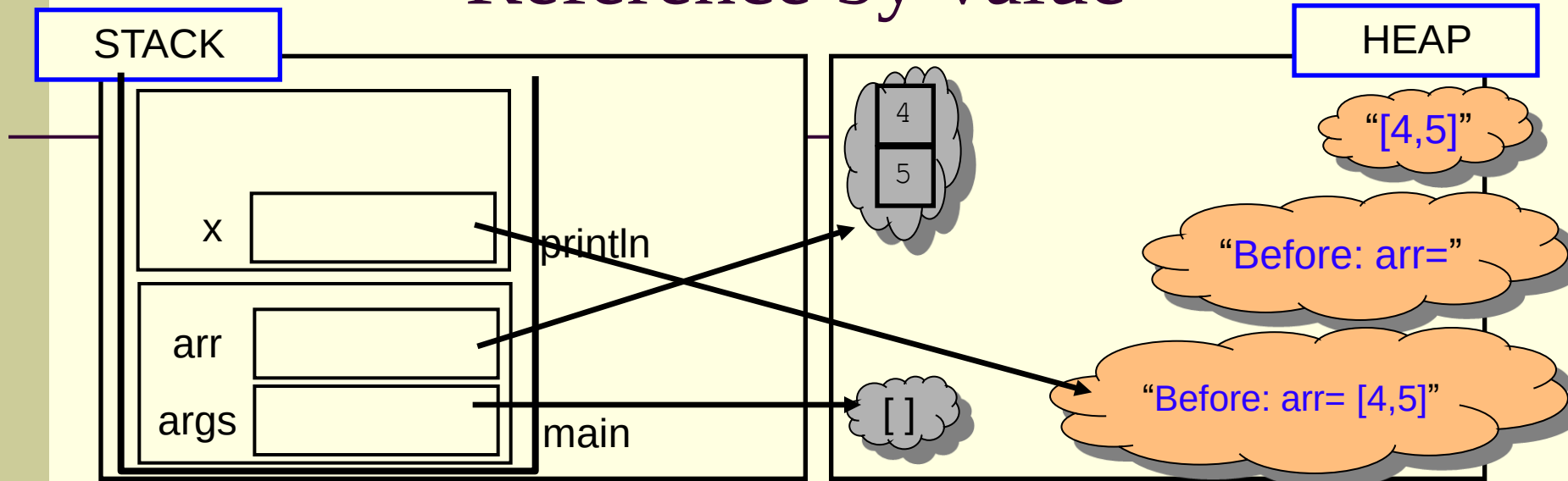
Reference by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

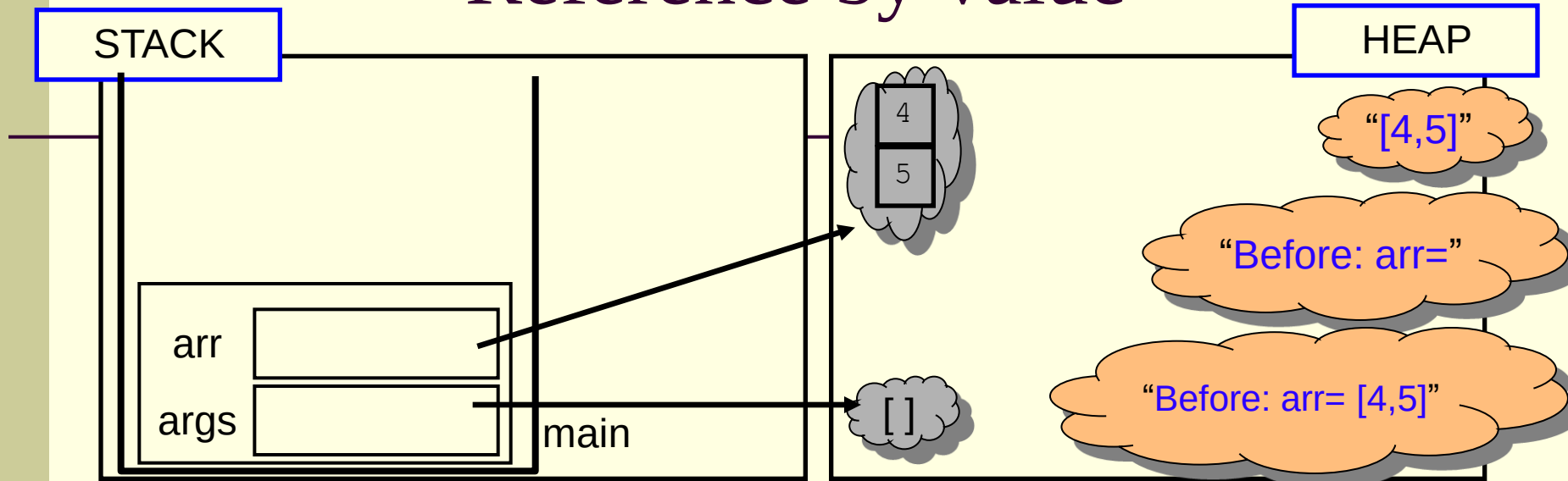
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

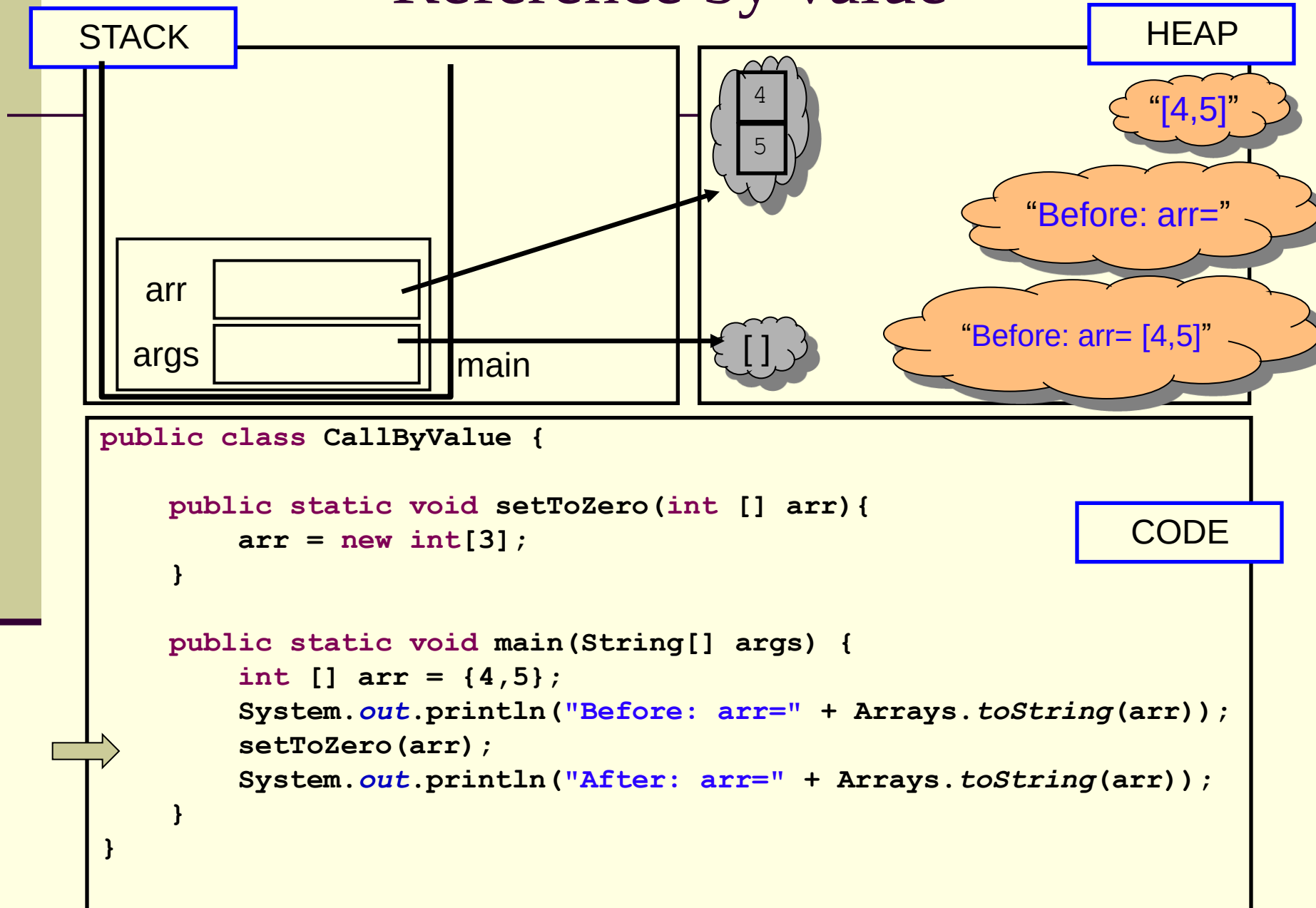
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

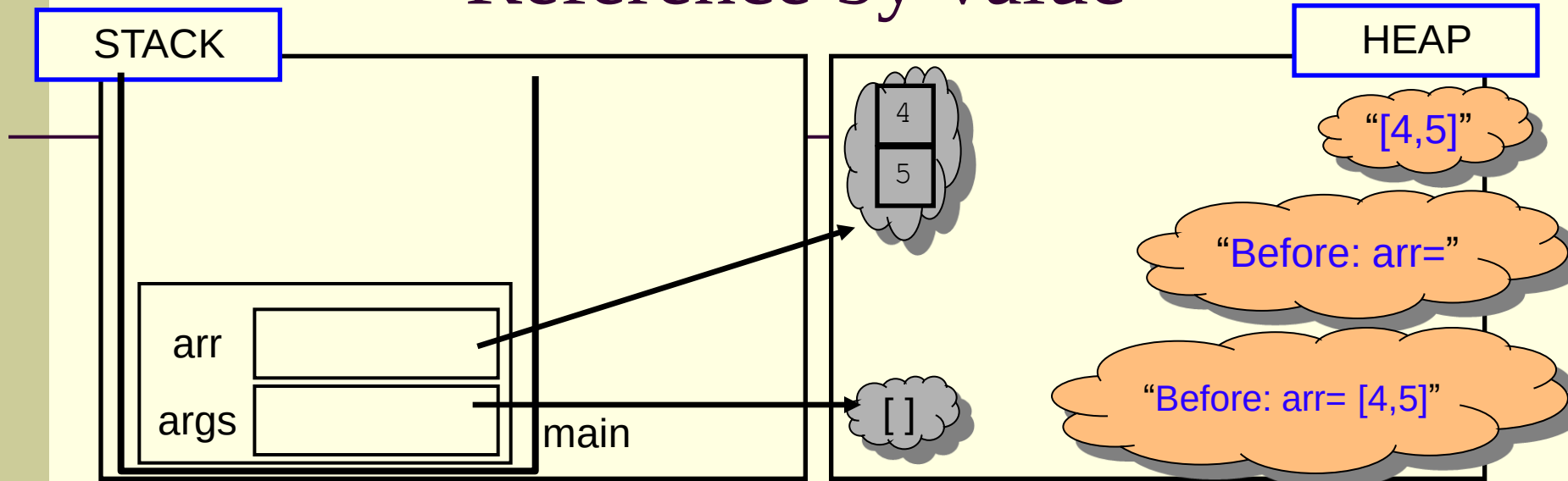
```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

Reference by value

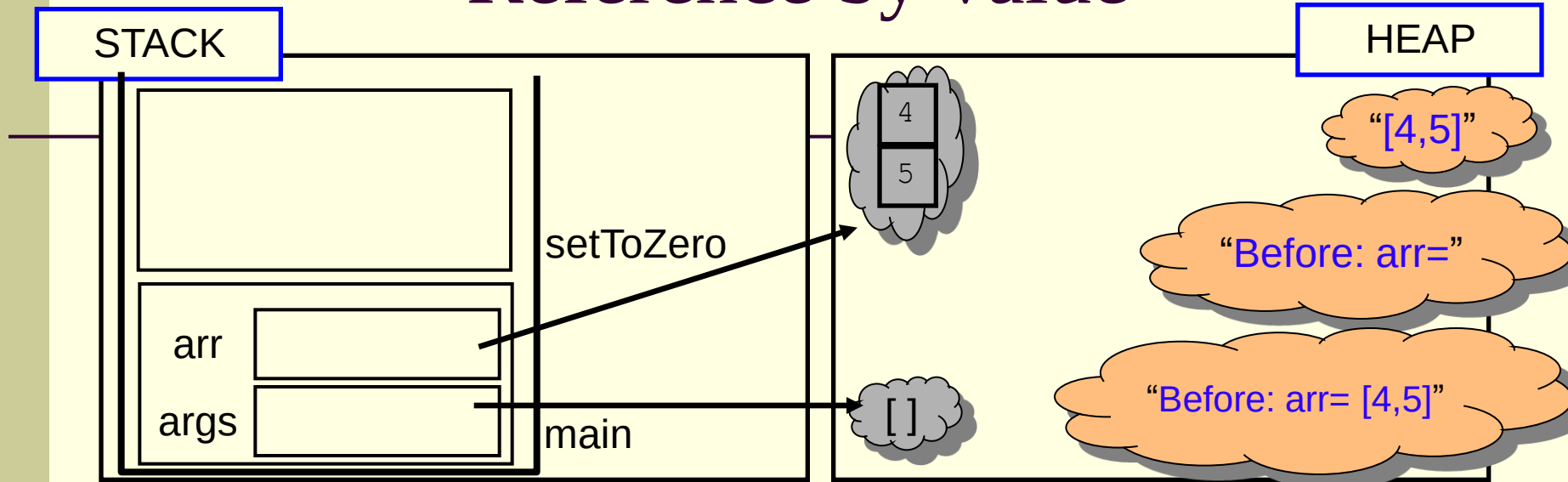
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: x=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: x=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

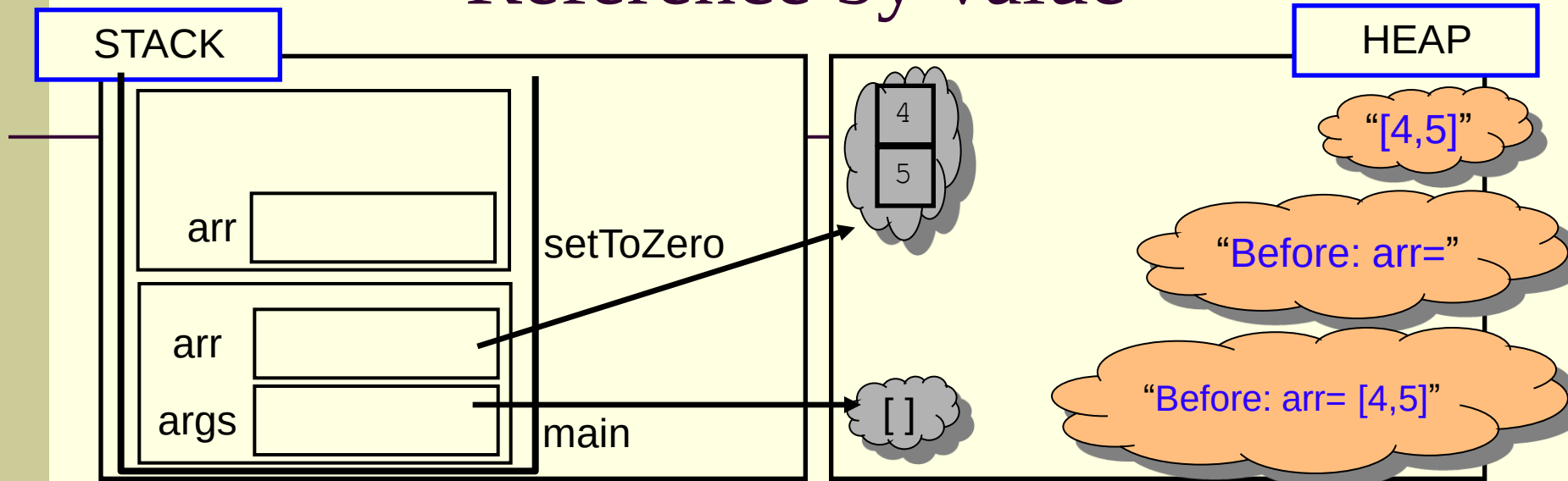
Reference by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: x=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: x=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

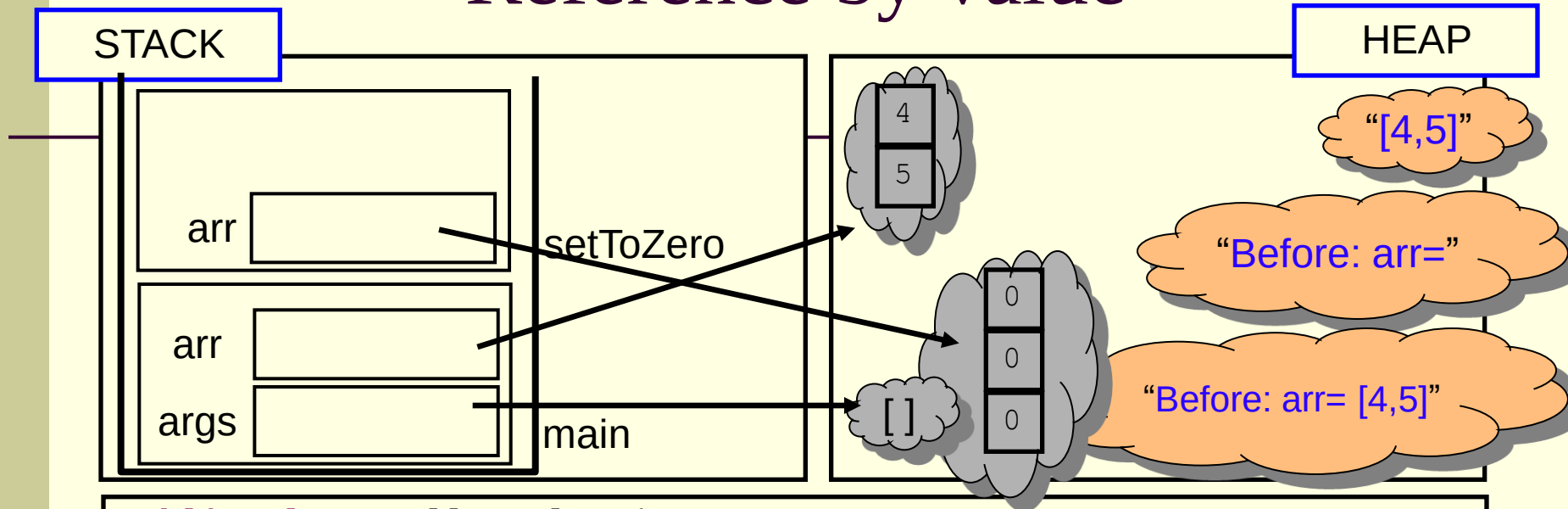
Reference by value


```
public class CallByValue {  
  
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: x=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: x=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

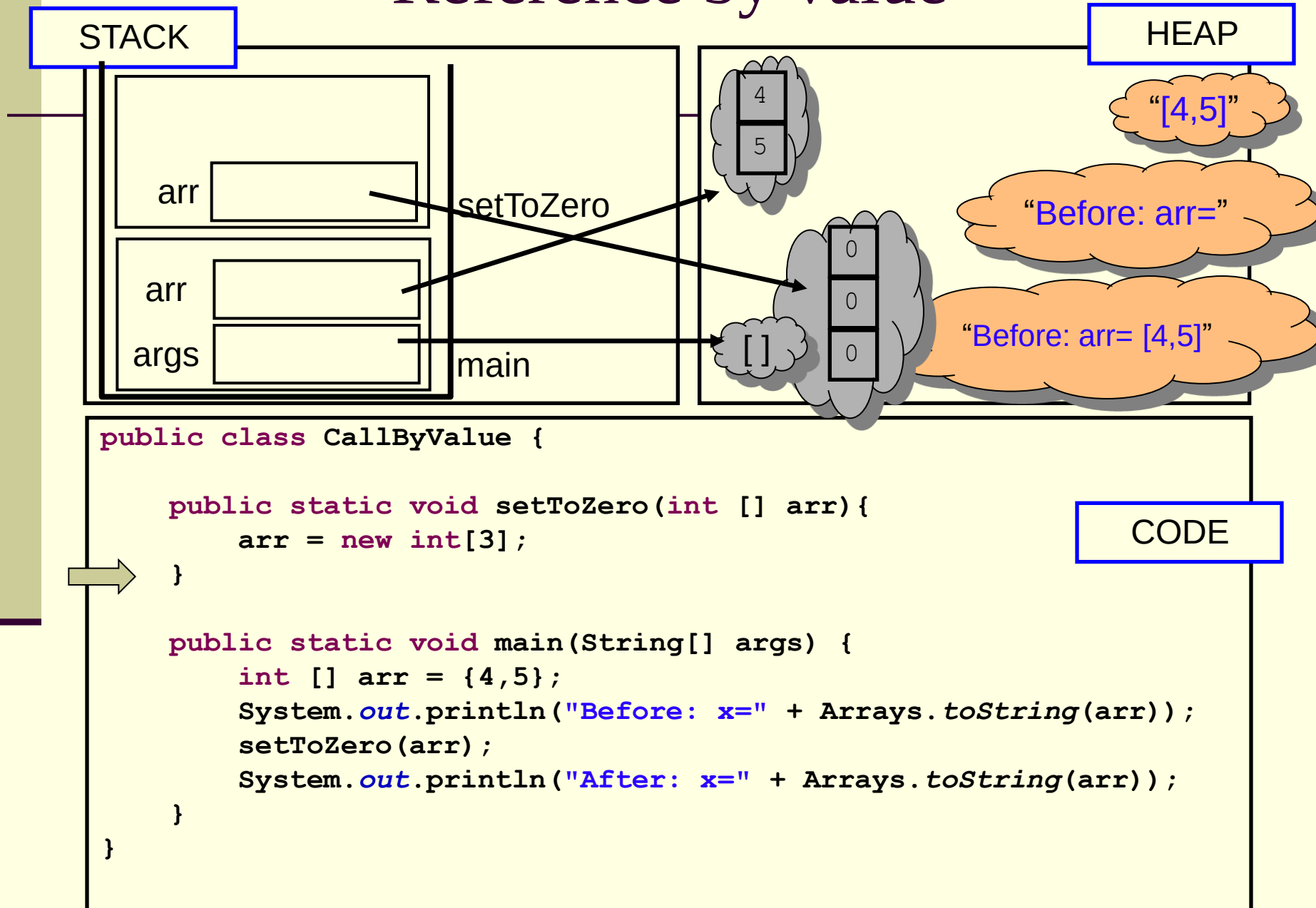
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

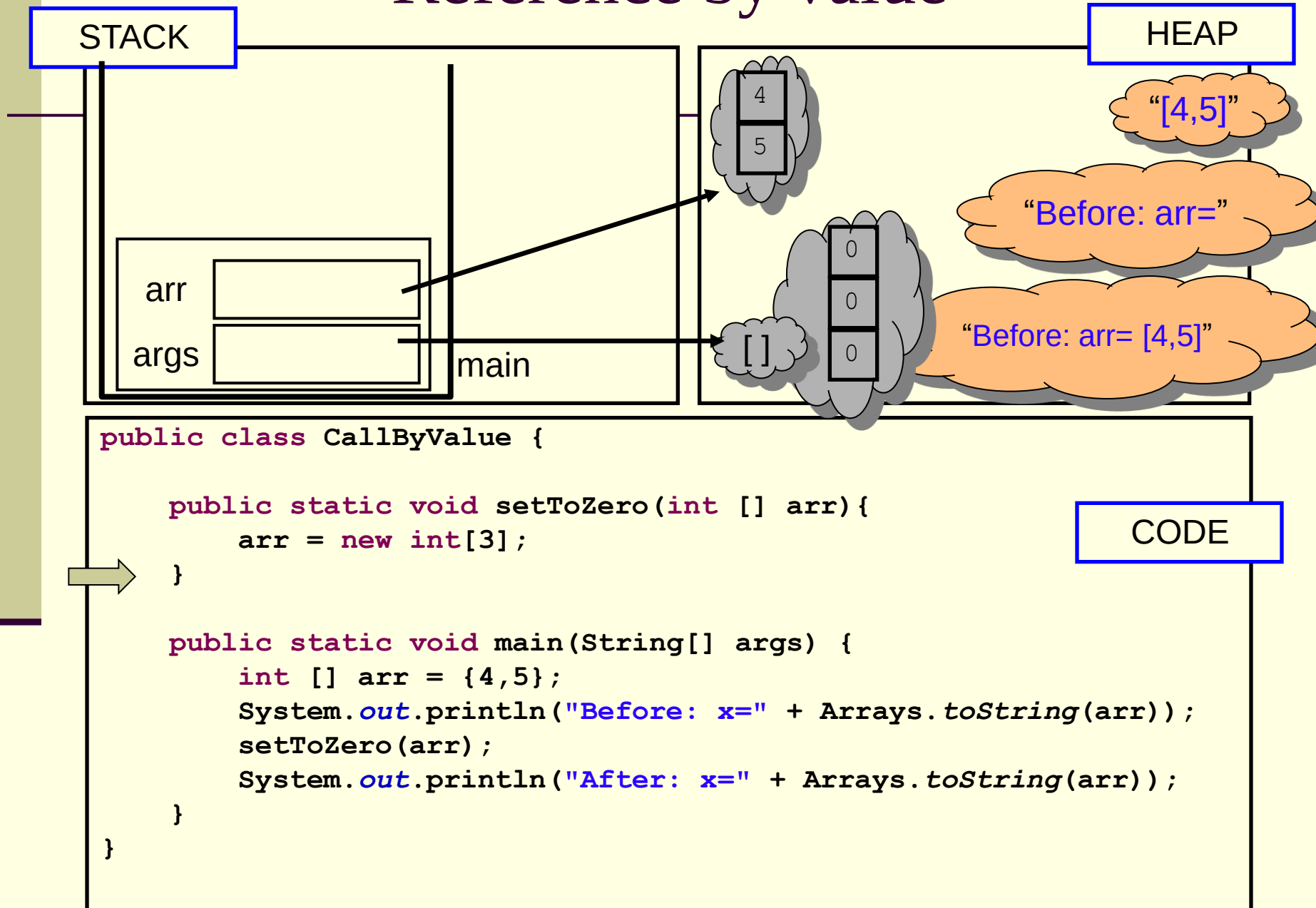
```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: x=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: x=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

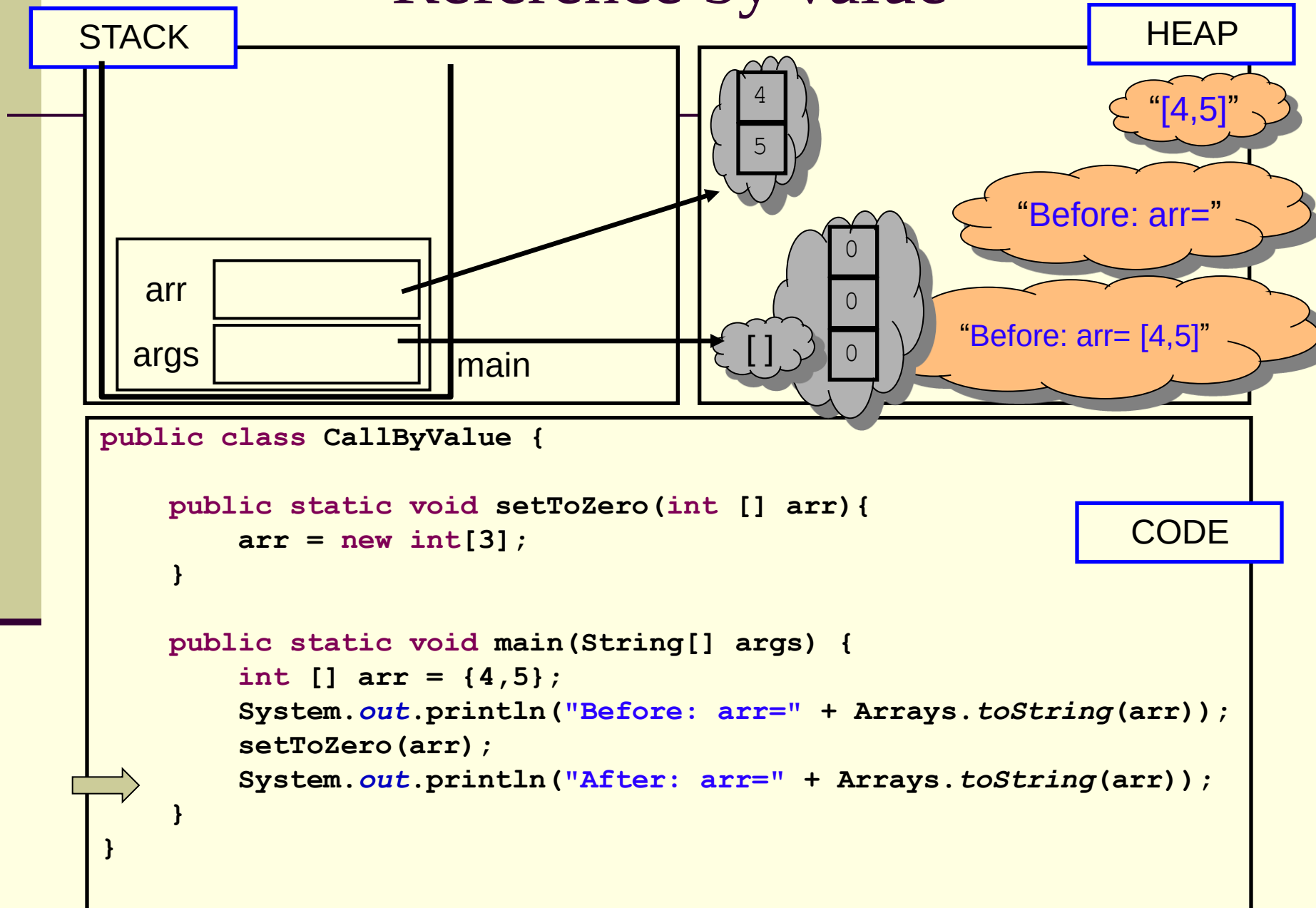
Reference by value

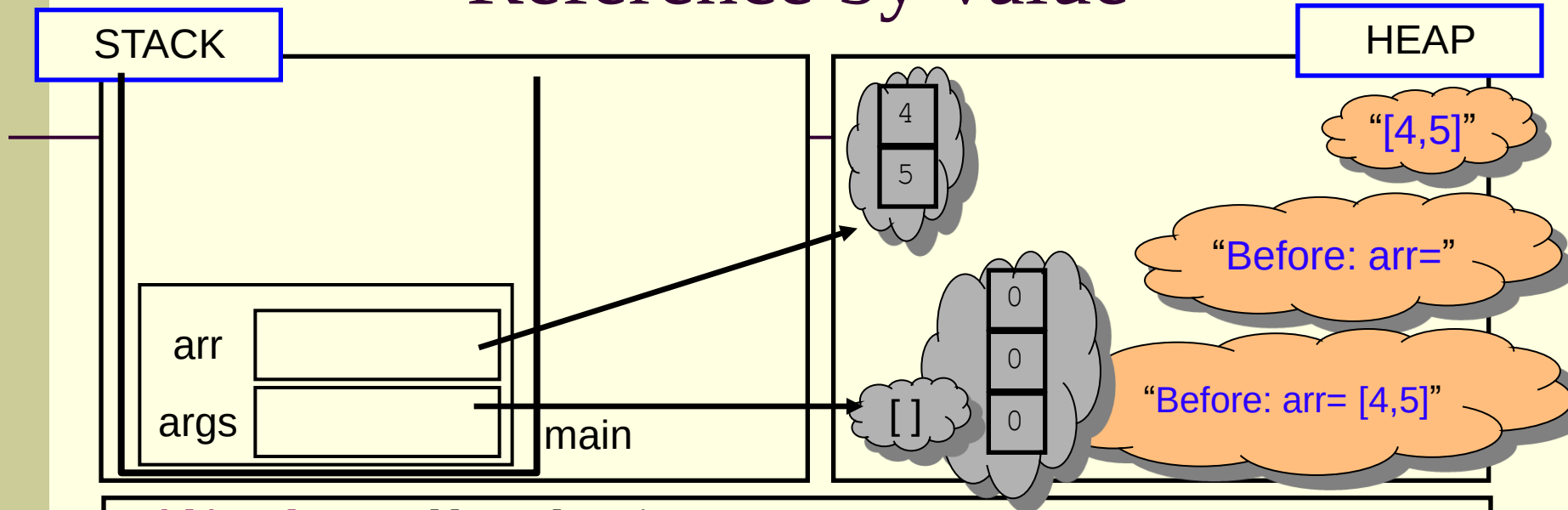
Reference by value

Reference by value

Reference by value

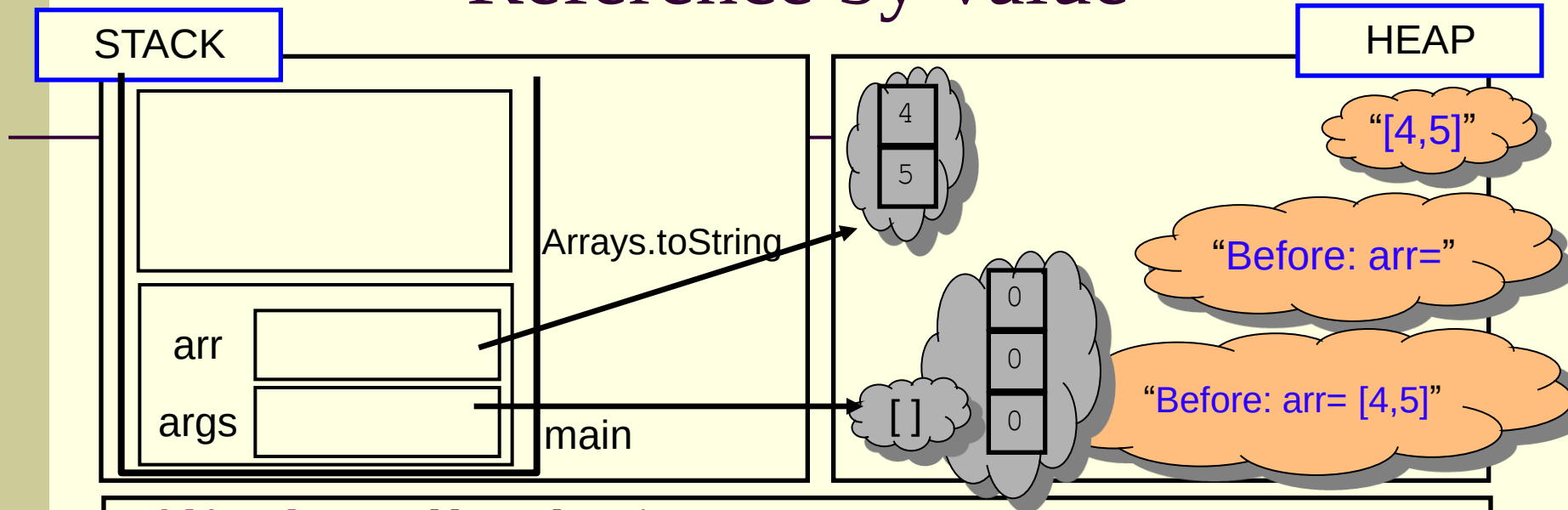
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

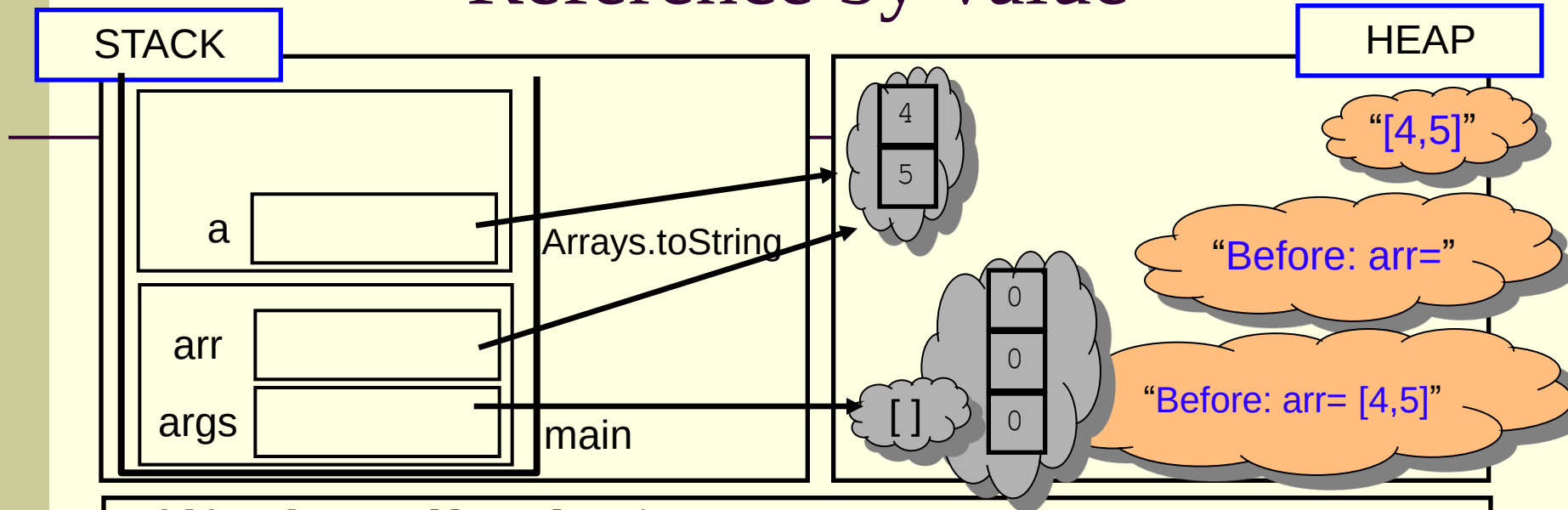
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

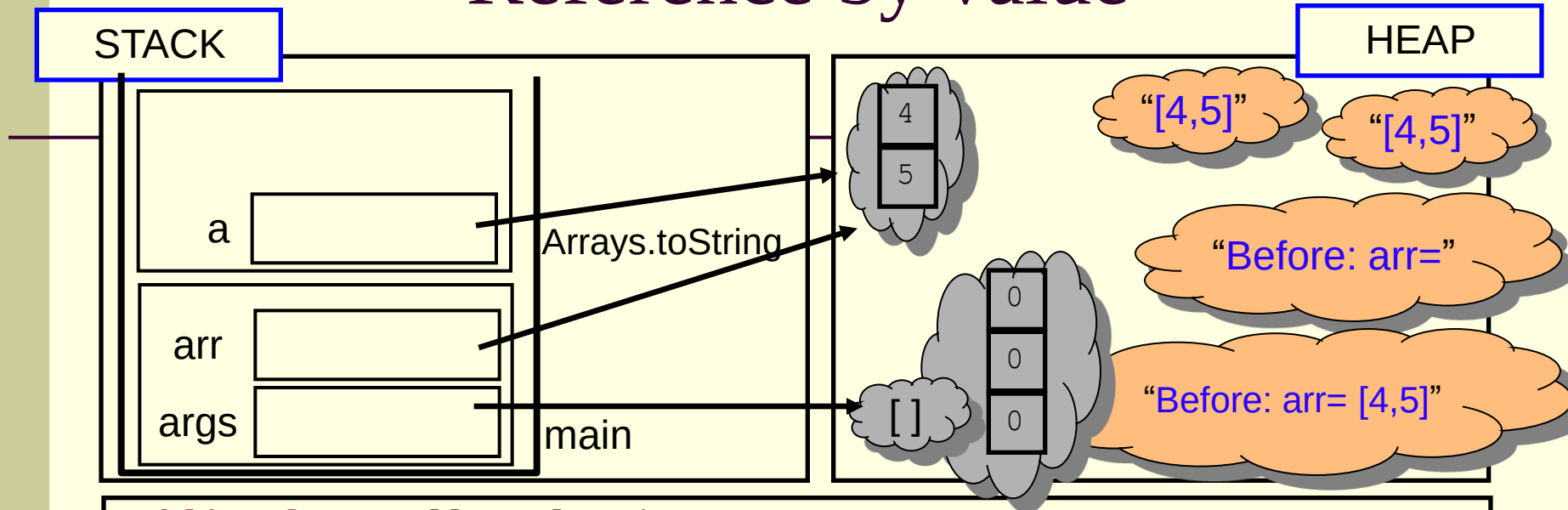
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

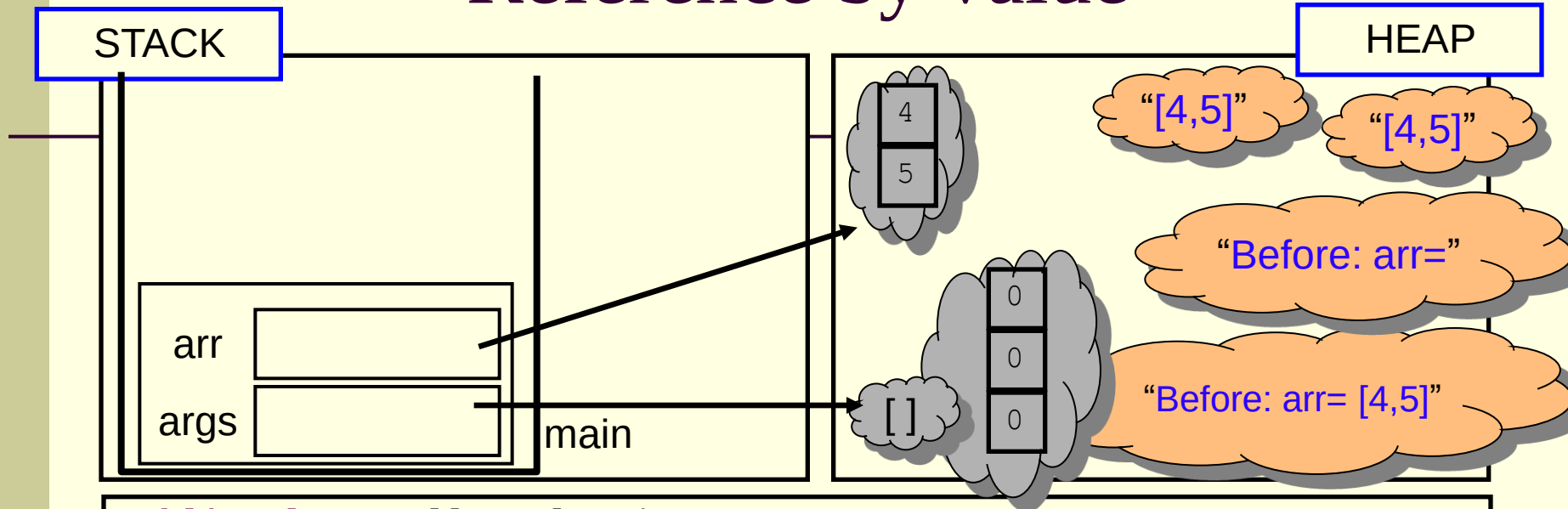
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

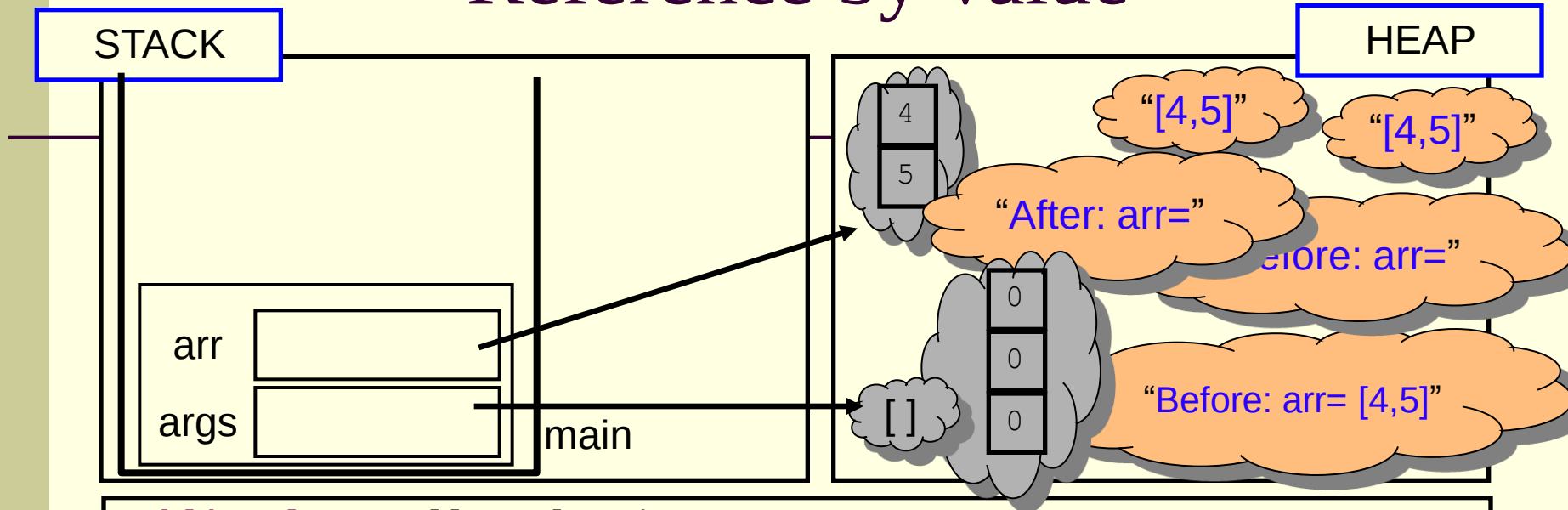
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

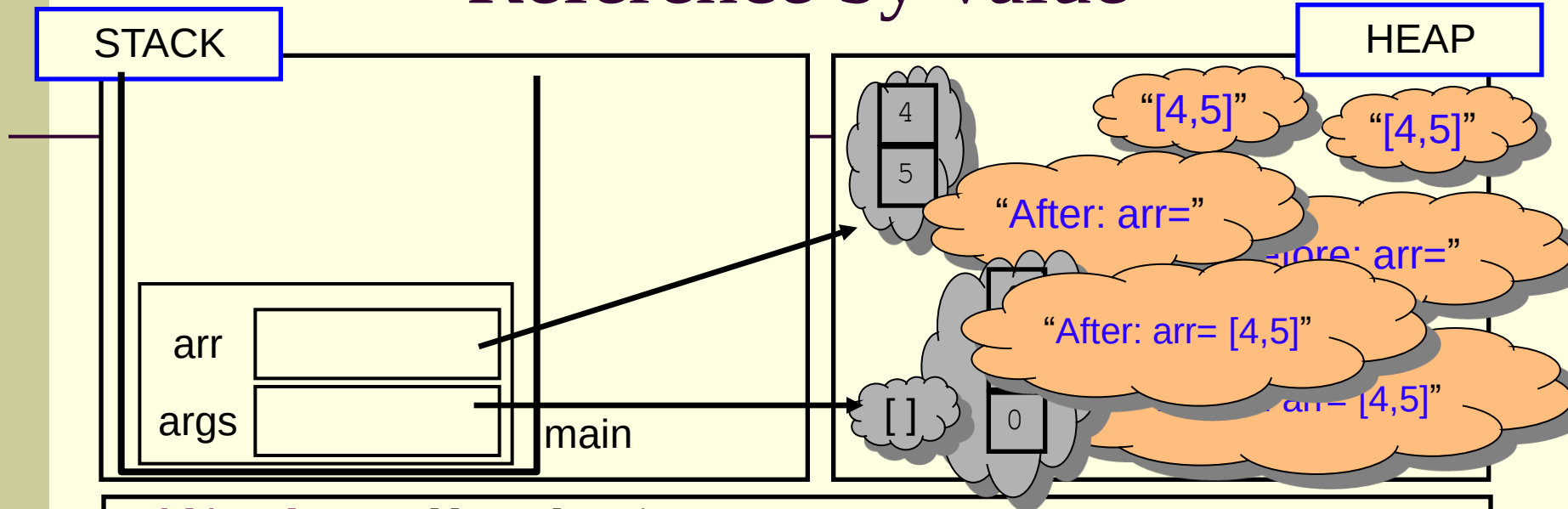
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

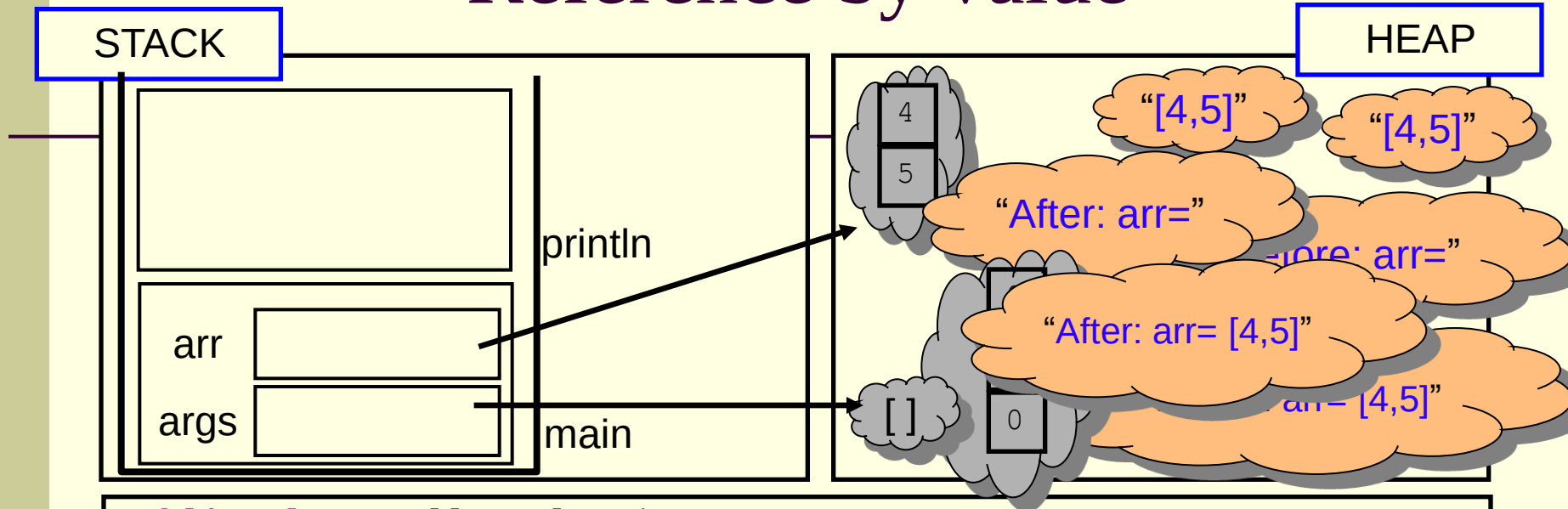
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

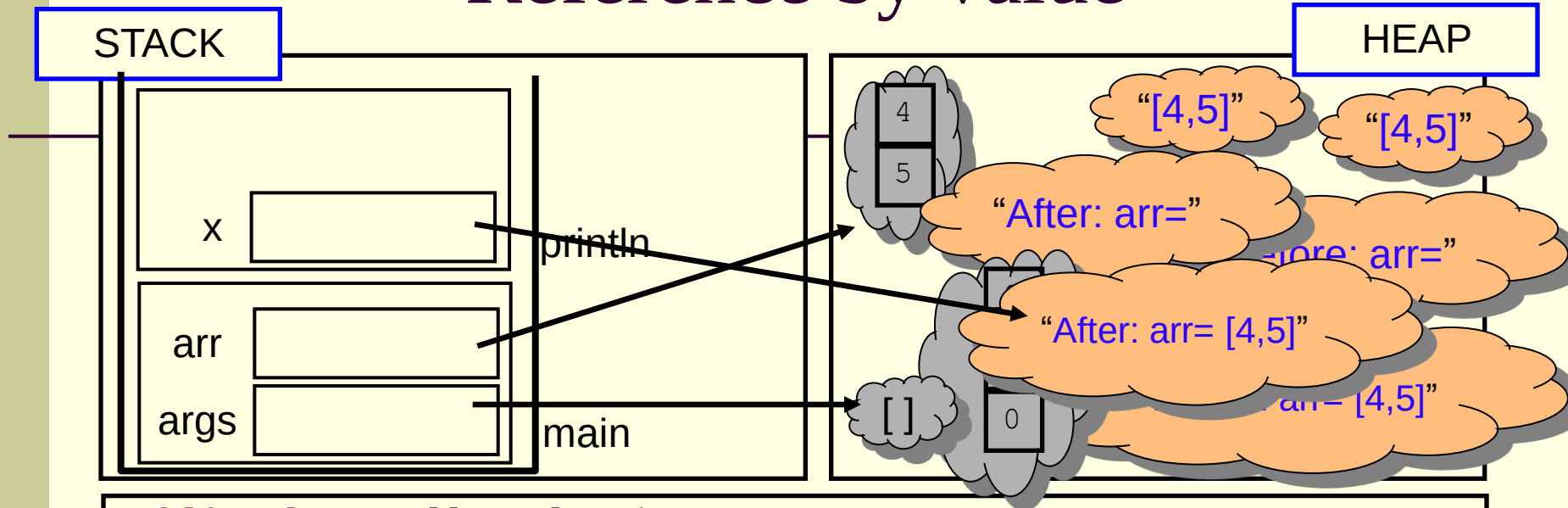
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

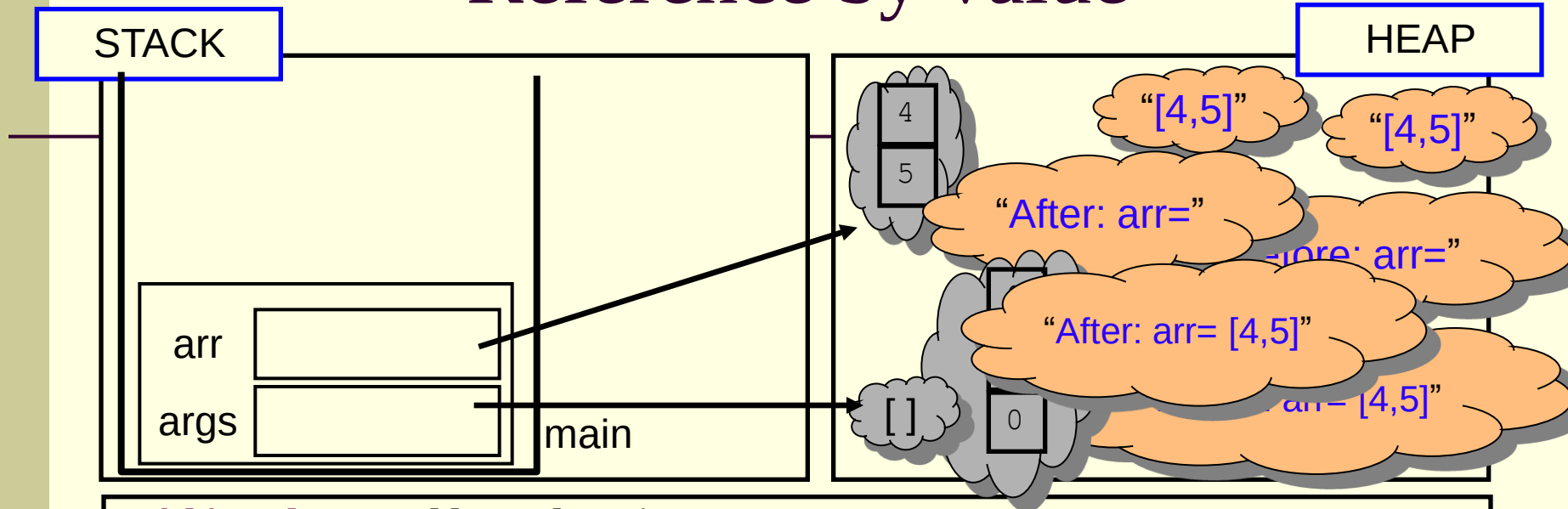
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

Reference by value

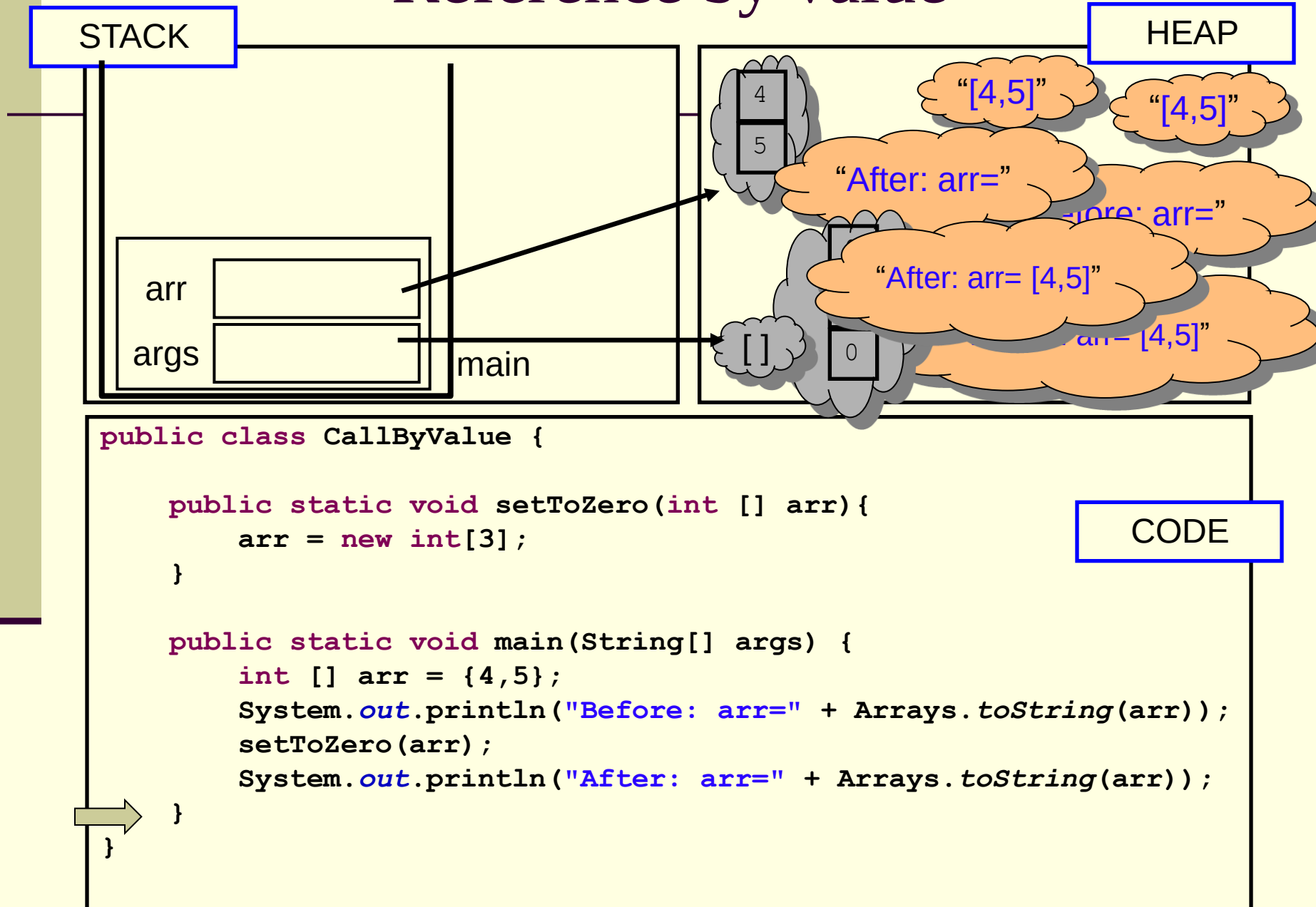
```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

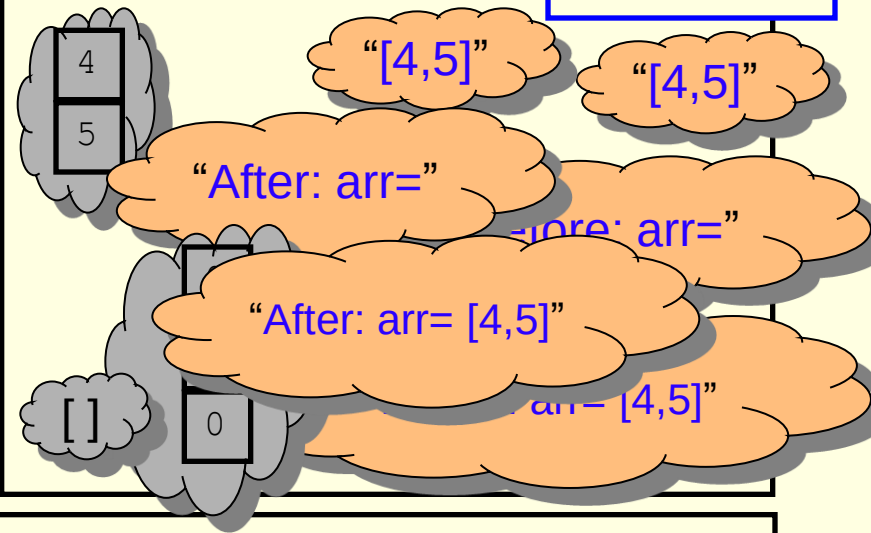
Reference by value

Reference by value

STACK

HEAP


```
public class CallByValue {
```

```
    public static void setToZero(int [] arr){  
        arr = new int[3];  
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4,5};  
        System.out.println("Before: arr=" + Arrays.toString(arr));  
        setToZero(arr);  
        System.out.println("After: arr=" + Arrays.toString(arr));  
    }  
}
```

CODE

הפונקציה הנקראת והעולם שבחוץ

■ בשיטת העברה by value לא יעזור למתודה לשנות את הארגומנט שקיבלה, מכיוון שהיא מקבלת עותק

■ אז איך יכולה מתודה להשפיע על ערכים במתודה שקראה לה?

■ ע"י ערך מוחזר

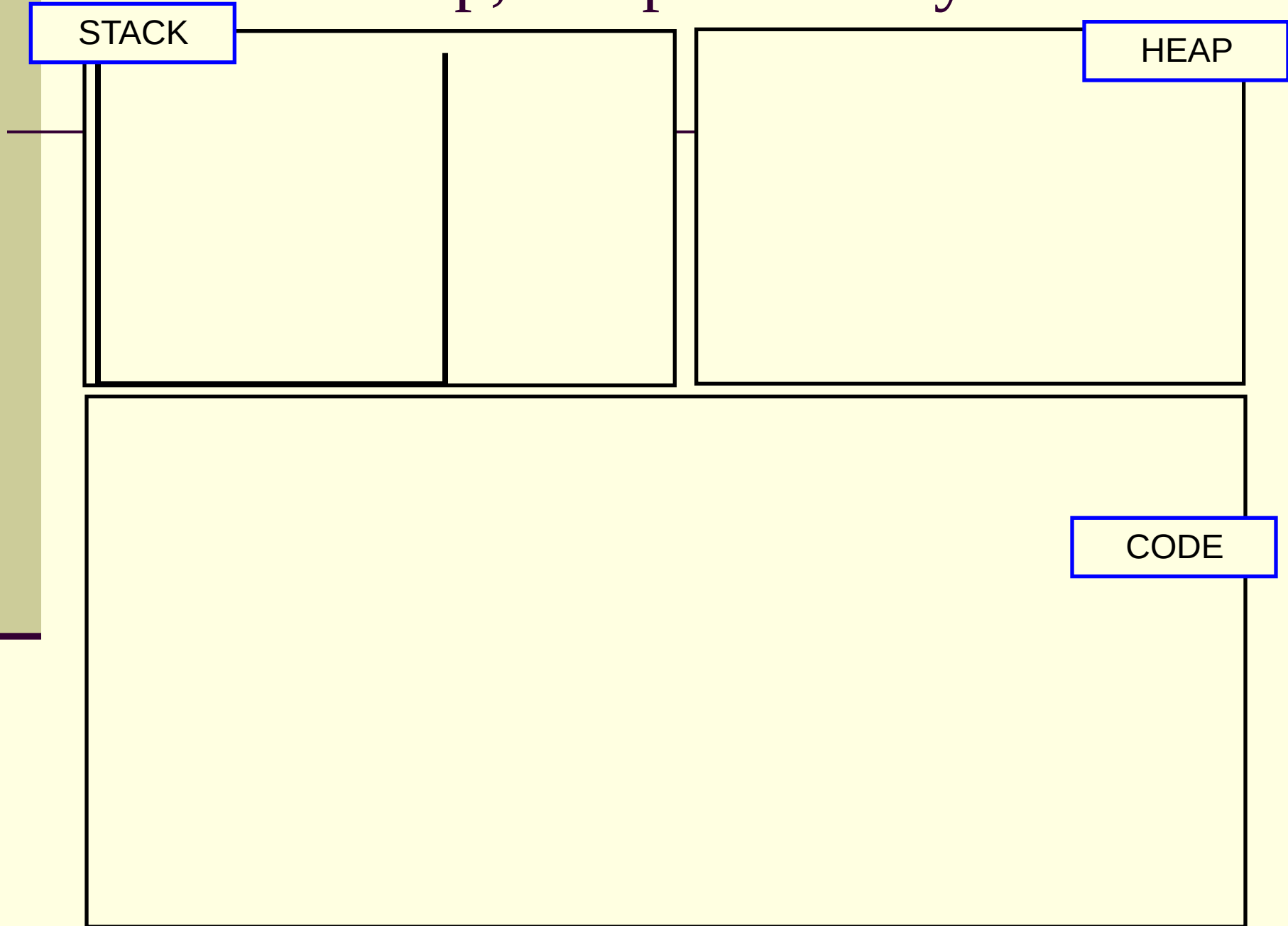
■ ע"י גישה למשתנים או עצמים שהוקצו ב- Heap

■ מתודות שמשנות את תמונת הזיכרון נקראות בהקשרים מסוימים Mutators או Transformers

מה מדפיסה התוכנית הבאה?

```
public class CallByValue {  
  
    static int global = 4;  
  
    public static int increment(int [] arr){  
        int local = 5;  
        arr[0]++;  
        global++;  
        return local;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4};  
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] +  
                             "\tglobal=" + global);  
        int result = increment(arr);  
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] +  
                             "\tglobal=" + global);  
        System.out.println("result = " + result);  
    }  
}
```

Heap, Heap – Hooray!

Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP

```
public class CallByValue {  
  
    static int global = 4;  
  
    public static int increment(int [] arr){  
        int local = 5;  
        arr[0]++;  
        global++;  
        return local;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4};  
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        int result = increment(arr);  
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        System.out.println("result = " + result);  
    }  
}
```

CODE

Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP

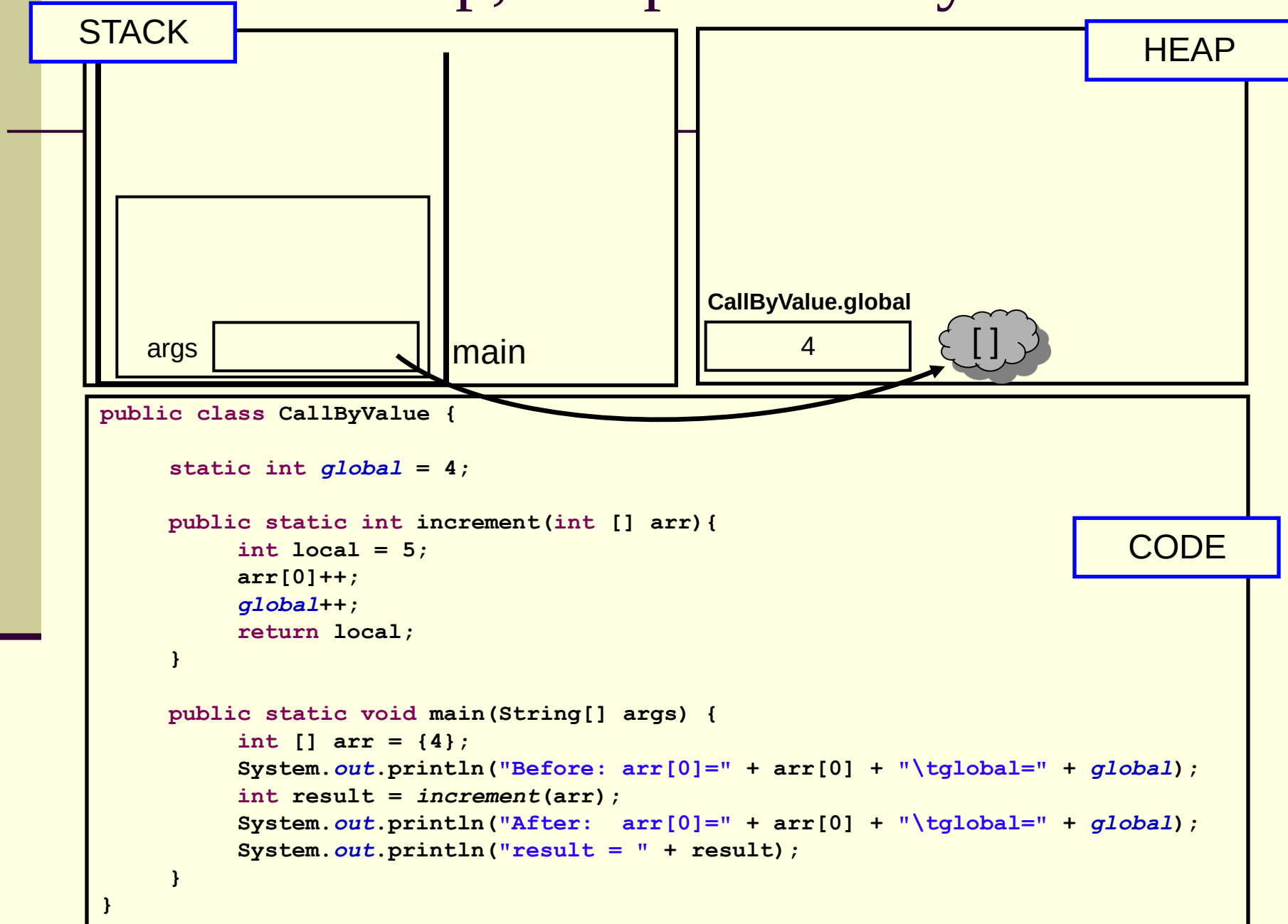
CallByValue.global

4

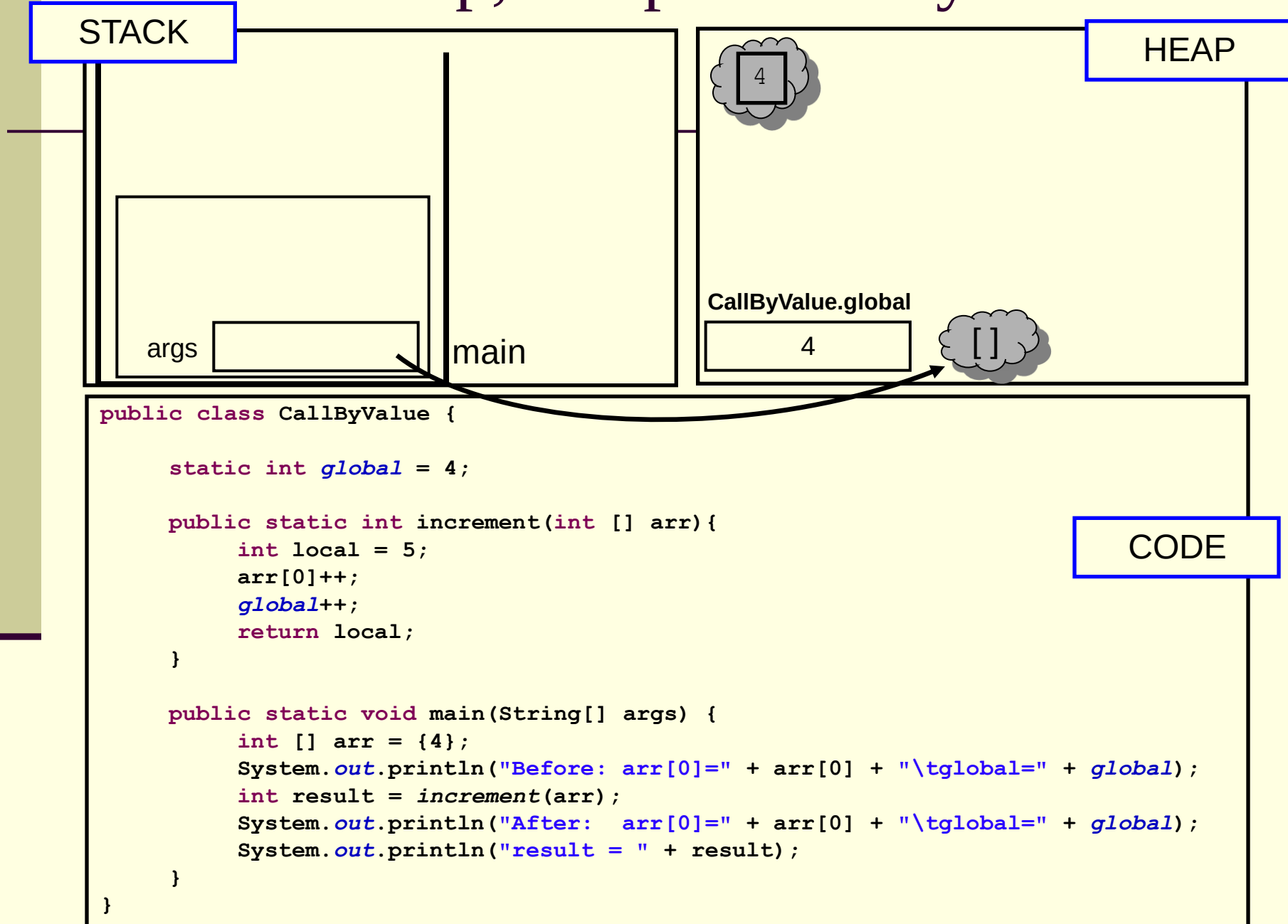
CODE

```
public class CallByValue {  
  
    static int global = 4;  
  
    public static int increment(int [] arr){  
        int local = 5;  
        arr[0]++;  
        global++;  
        return local;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4};  
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        int result = increment(arr);  
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        System.out.println("result = " + result);  
    }  
}
```

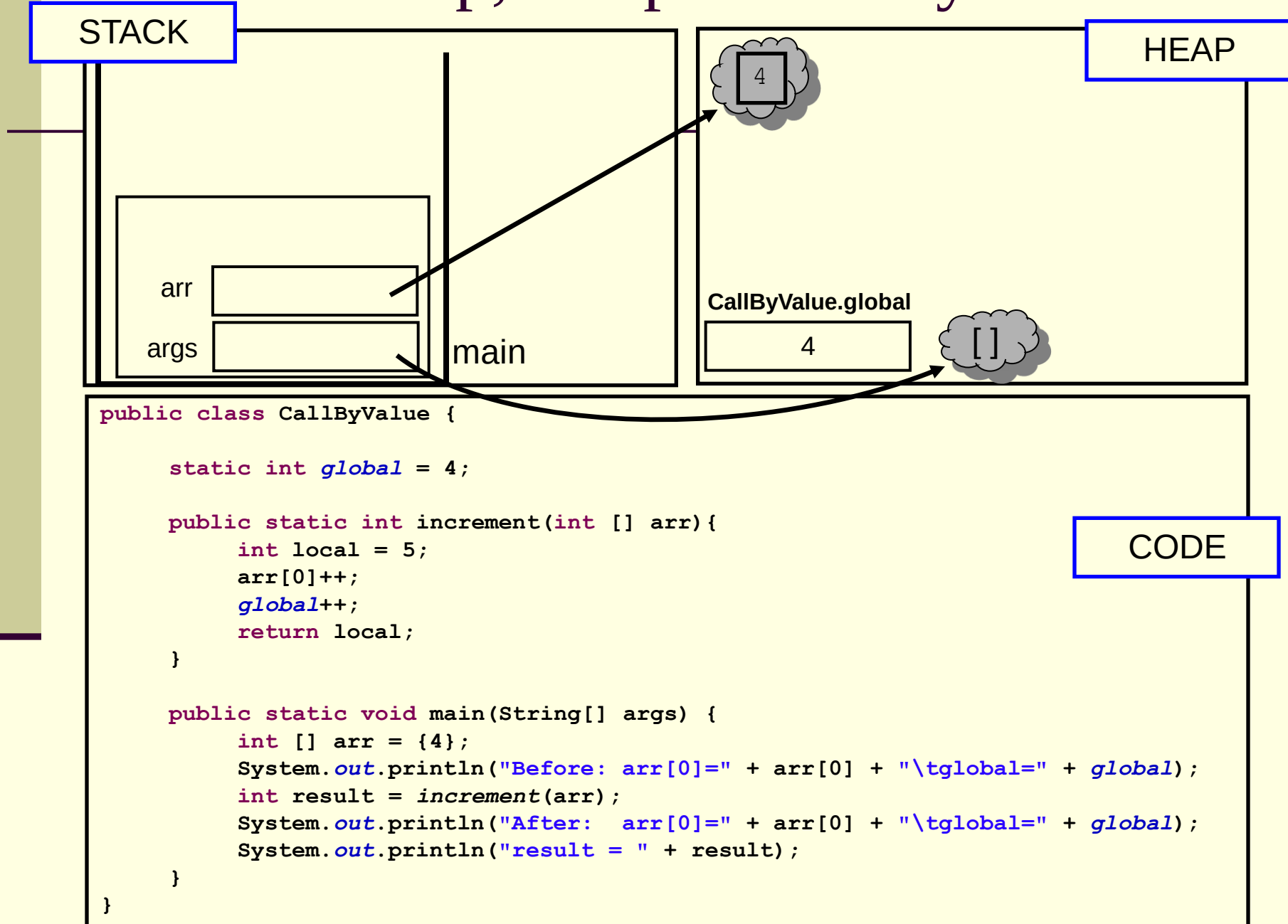
Heap, Heap – Hooray!

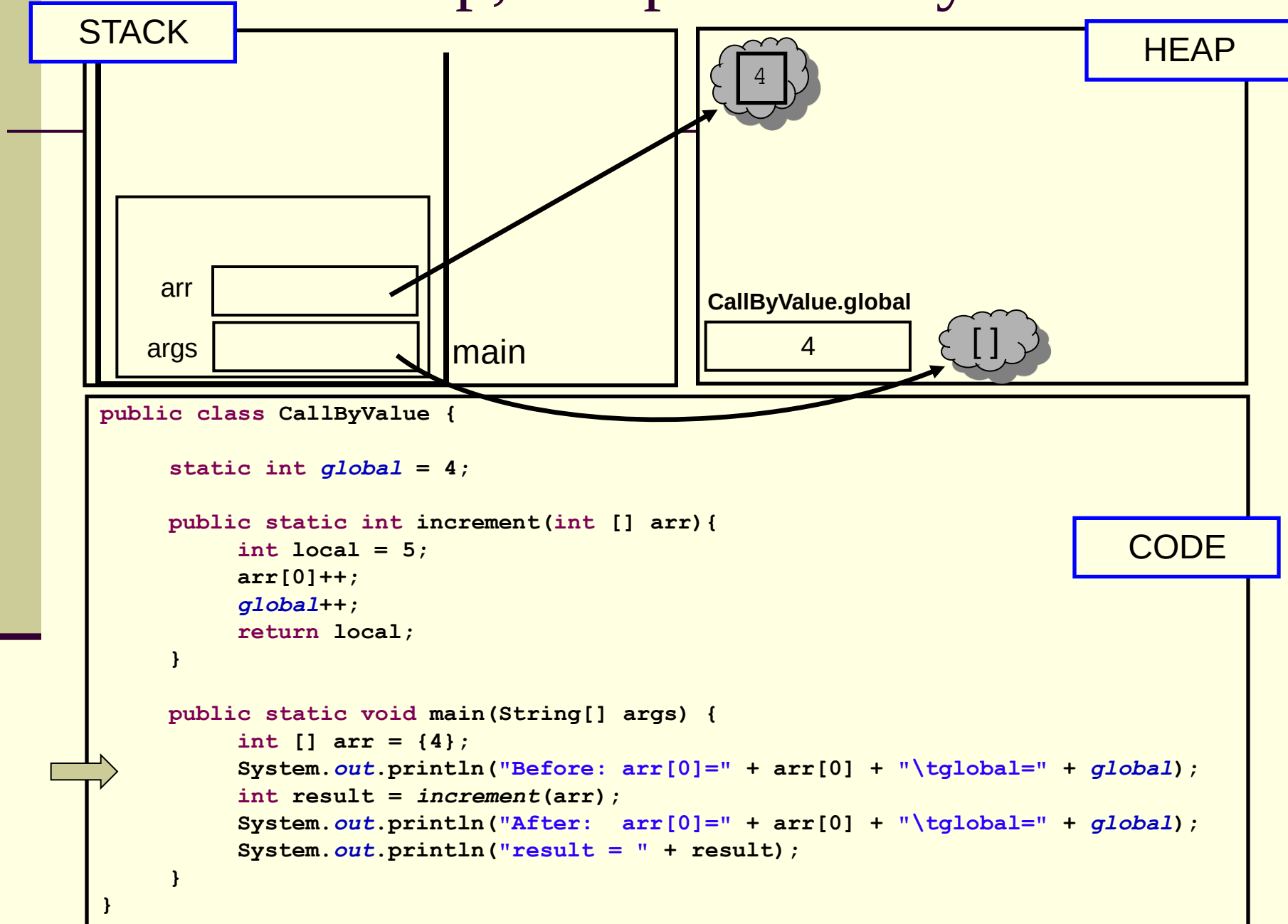
Heap, Heap – Hooray!

Heap, Heap – Hooray!

Heap, Heap – Hooray!

Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP

arr

args

main

4

Before:
arr[0]=4
global=4

CallByValue.global

4

[]

```
public class CallByValue {
```

```
    static int global = 4;
```

```
    public static int increment(int [] arr){
```

```
        int local = 5;
```

```
        arr[0]++;
```

```
        global++;
```

```
        return local;
```

```
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {
```

```
        int [] arr = {4};
```

```
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        int result = increment(arr);
```

```
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

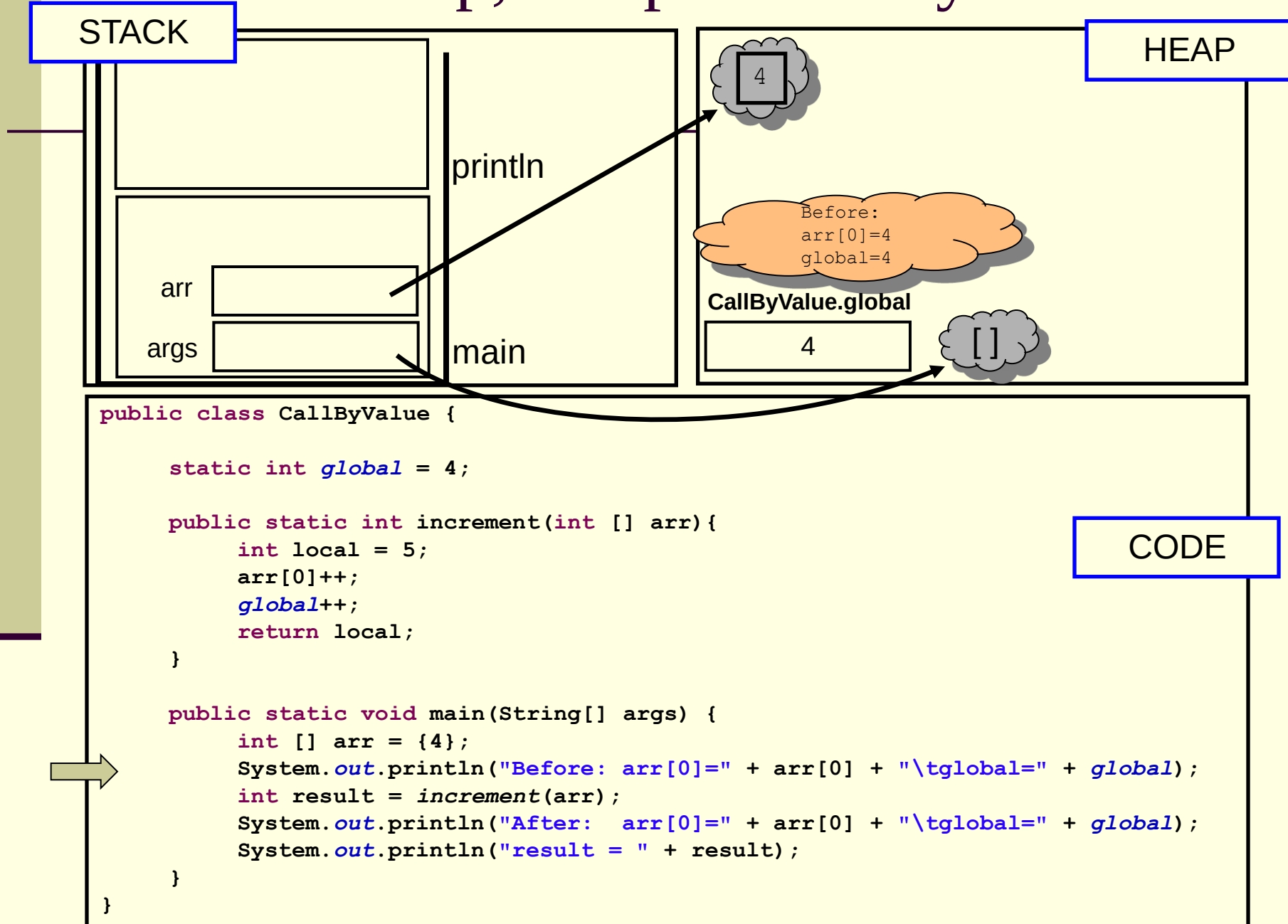
```
        System.out.println("result = " + result);
```

```
    }
```

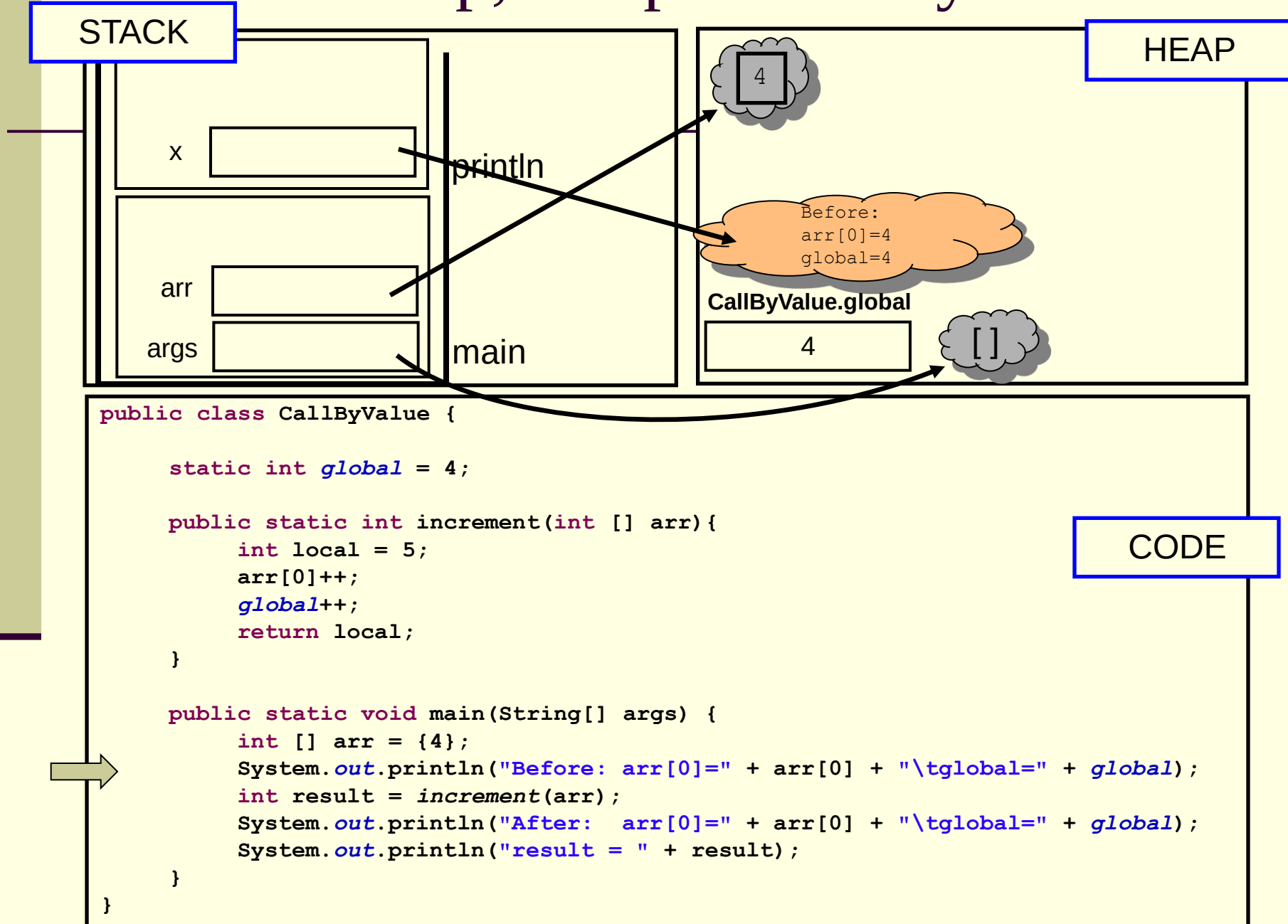
```
}
```

CODE

Heap, Heap – Hooray!

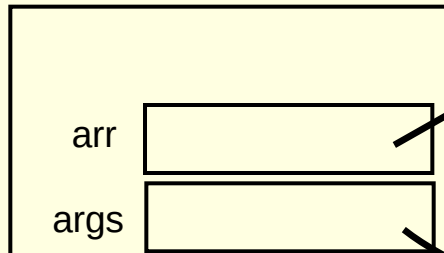
Heap, Heap – Hooray!

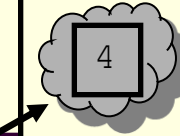
Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP

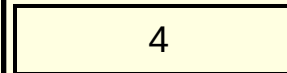

main

Before:
arr[0]=4
global=4

CallByValue.global


```
public class CallByValue {  
  
    static int global = 4;  
  
    public static int increment(int [] arr){  
        int local = 5;  
        arr[0]++;  
        global++;  
        return local;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4};  
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        int result = increment(arr);  
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        System.out.println("result = " + result);  
    }  
}
```

CODE

Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP

result

arr

args

main

4

Before:
arr[0]=4
global=4

CallByValue.global

4

[]

```
public class CallByValue {
```

```
    static int global = 4;
```

```
    public static int increment(int [] arr){
```

```
        int local = 5;
```

```
        arr[0]++;
```

```
        global++;
```

```
        return local;
```

```
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {
```

```
        int [] arr = {4};
```

```
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        int result = increment(arr);
```

```
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        System.out.println("result = " + result);
```

```
    }
```

```
}
```

CODE

Heap, Heap – Hooray!

STACK

local

5

arr

result

5

arr

args

increment

main

HEAP

5

After:
arr[0]=5
global=5

Before:
arr[0]=4
global=4

CallByValue.global

5

[]

```
public class CallByValue {
```

```
    static int global = 4;
```

```
    public static int increment(int [] arr){
```

```
        int local = 5;
```

```
        arr[0]++;
```

```
        global++;
```

```
        return local;
```

```
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {
```

```
        int [] arr = {4};
```

```
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        int result = increment(arr);
```

```
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        System.out.println("result = " + result);
```

```
    }
```

```
}
```

CODE

Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP

x

result

arr

args

5

println

main

5

result = 5

After:

arr[0]=5

global=5

Before:

arr[0]=4

global=4

CallByValue.global

5

[]

```
public class CallByValue {
```

```
    static int global = 4;
```

```
    public static int increment(int [] arr){
```

```
        int local = 5;
```

```
        arr[0]++;
```

```
        global++;
```

```
        return local;
```

```
    }
```

```
    public static void main(String[] args) {
```

```
        int [] arr = {4};
```

```
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        int result = increment(arr);
```

```
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);
```

```
        System.out.println("result = " + result);
```

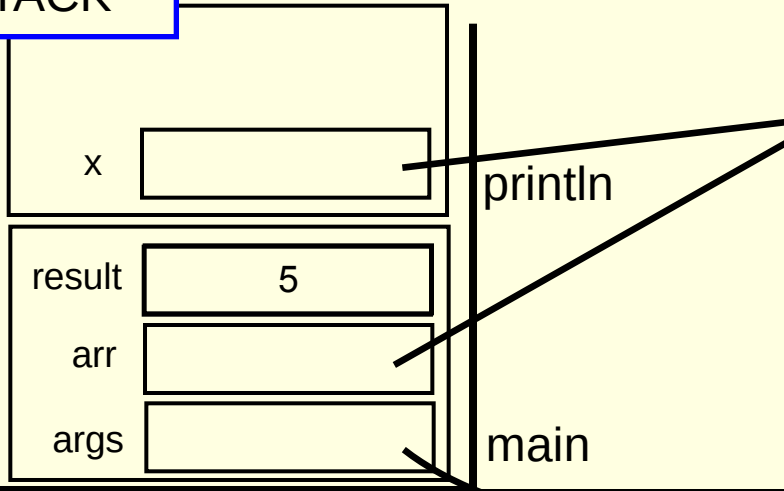
```
    }
```

```
}
```

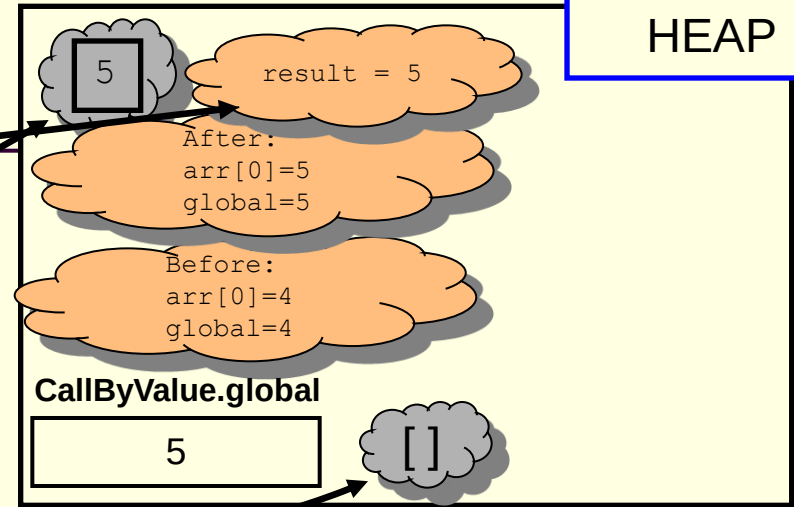
CODE

Heap, Heap – Hooray!

STACK

HEAP


```
public class CallByValue {  
  
    static int global = 4;  
  
    public static int increment(int [] arr){  
        int local = 5;  
        arr[0]++;  
        global++;  
        return local;  
    }  
  
    public static void main(String[] args) {  
        int [] arr = {4};  
        System.out.println("Before: arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        int result = increment(arr);  
        System.out.println("After:  arr[0]=" + arr[0] + "\tglobal=" + global);  
        System.out.println("result = " + result);  
    }  
}
```

CODE

משתני פלט (Output Parameters)

- לכאורה אוקסימורון

- איך נכתוב פונקציה שצריכה להחזיר יותר מערך אחד?

- הפונקציה תחזיר מערך

- ומה אם הפונקציה צריכה להחזיר נתונים מטיפוסים שונים?

- הפונקציה תקבל כארגומנטים הפניות לעצמים שהוקצו ע"י הקורא לפונקציה (למשל הפניות למערכים), ותמלא אותם בערכים משמעותיים

- בשפות אחרות (למשל C#) קיים תחביר מיוחד לסוג כזה של ארגומנטים – ב Java אין לכך סימון מיוחד

גושי אתחול סטטיים

- ראינו כי אתחול המשתנה הסטטי התרחש מיד לאחר טעינת המחלקה לזיכרון, עוד לפני פונקצית ה `main`
- ניתן לבצע פעולות נוספות (בדרך כלל אתחולים למניהם) מיד לאחר טעינת המחלקה לזיכרון, פעולות אלו יש לציין בתוך בלוק `static`
- פרטים – באתר הקורס

תמונת הזיכרון האמיתית

- מודל הזיכרון שתואר כאן הוא פשטני – פרטים רבים נוספים נשמרים על המחסנית וב- Heap
- תמונת הזיכרון האמיתית והמדויקת היא תלויה סביבה ועשויה להשתנות בריצות בסביבות השונות
- נושא זה נידון בהרחבה בקורס "קומפילציה"

מנגנוני שפת JAVA

המחלקה כספריה של שרותים

■ ניתן לראות במחלקה **ספריה של שרותים**, מודול: אוסף של פונקציות עם מכנה משותף

■ רוב המחלקות ב Java, נוסף על היותן **ספריה**, משמשות גם **כטיפוס נתונים**. ככאלו הן מכילות רכיבים נוספים פרט לשרותי מחלקה. נדון במחלקות אלו בהמשך הקורס

■ גם בהם כבר ראינו אוסף שרותים (static) שימושיים לדוגמא:

- Integer
- Character
- String

המחלקה כספריה של שרותים

■ ואולם קיימות ב-Java גם כמה מחלקות המשמשות כספריות בלבד. בין השימושיות שבהן:

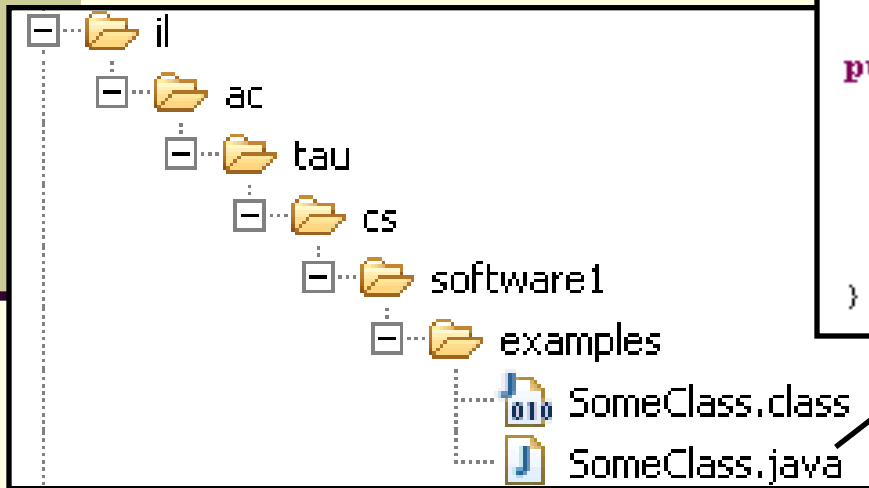
- `java.lang.Math`
- `java.util.Arrays`
- `java.lang.System`

חבילות ומרחב השמות

- מרחב השמות של Java היררכי
 - בדומה לשמות תחומים באינטרנט או שמות תיקיות במערכת הקבצים
- חבילה (package) יכולה להכיל מחלקות או תת-חבילות בצורה רקורסיבית
- שמה המלא של מחלקה (fully qualified name) כולל את שמות כל החבילות שהיא נמצאת בהן מהחיצונית ביותר עד לפנימית. שמות החבילות מופרדים בנקודות
- מקובל כי תוכנה הנכתבת בארגון מסוים משתמש בשם התחום האינטרנטי של אותו ארגון כשם החבילות העוטפות

חבילות ומרחב השמות

קיימת התאמה בין מבנה התיקיות (directories, folders) בפרויקט תוכנה ובין חבילות (packages)


```
package il.ac.tau.cs.software1.examples;

public class SomeClass {

    public static void main(String[] args) {
        //...
    }
}
```

משפט import

■ שימוש בשמה המלא של מחלקה מסרבל את הקוד:

```
System.out.println("Before: x=" +  
java.util.Arrays.toString(arr));
```

■ ניתן לחסוך שימוש בשם מלא ע"י ייבוא השם בראש הקובץ (מעל הגדרת המחלקה)

```
import java.util.Arrays;
```

```
...
```

```
System.out.println("Before: x=" + Arrays.toString(arr));
```

משפט import

כאשר עושים שימוש נרחב במחלקות מחבילה מסויימת ניתן לייבא את שמות כל המחלקות במשפט import יחיד:

```
import java.util.*;
```

```
...
```

```
System.out.println("Before: x=" + Arrays.toString(arr));
```

השימוש ב-* אינו רקורסיבי, כלומר יש צורך במשפט import נפרד עבור כל תת חבילה:

```
// for classes directly under subpackage
```

```
import package.subpackage.*;
```

```
// for classes directly under subsubpackage1
```

```
import package.subpackage.subsubpackage1.*;
```

```
// only for the class someClass
```

```
import package.subpackage.subsubpackage2.someClass;
```


משפט static import

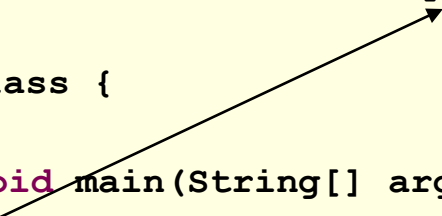
■ החל מ Java5 ניתן לייבא למרחב השמות את השרות או המשתנה הסטטי (static import) ובכך להימנע מציון שם המחלקה בגוף הקוד:

```
package il.ac.tau.cs.software1.examples;  
import static il.ac.tau.cs.software1.examples.SomeOtherClass.someMethod;  
  
public class SomeClass {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        someMethod();  
    }  
}
```

משפט static import

■ החל מ Java5 ניתן לייבא למרחב השמות את השרות או המשתנה הסטטי (static import) ובכך להימנע מציון שם המחלקה בגוף הקוד:

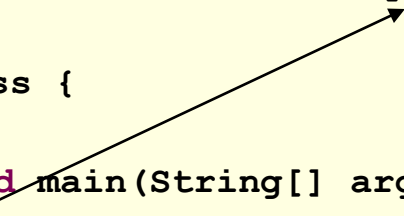
```
package il.ac.tau.cs.software1.examples;  
import static il.ac.tau.cs.software1.examples.SomeOtherClass.someMethod;  
  
public class SomeClass {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        someMethod();  
    }  
}
```


משפט static import

■ החל מ Java5 ניתן לייבא למרחב השמות את השרות או המשתנה הסטטי (static import) ובכך להימנע מציון שם המחלקה בגוף הקוד:

```
package il.ac.tau.cs.software1.examples;  
import static il.ac.tau.cs.software1.examples.SomeOtherClass.someMethod;  
  
public class SomeClass {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        someMethod();  
    }  
}
```


■ גם ב static import ניתן להשתמש ב- *

הערות על מרחב השמות ב-Java

- שימוש במשפט `import` אינו שותל קוד במחלקה והוא נועד לצורכי נוחות בלבד
- אין צורך לייבא מחלקות מאותה חבילה
- אין צורך לייבא את החבילה `java.lang`
- ייבוא כוללני מדי של שמות מעיד על צימוד חזק בין מודולים
- ייבוא של חבילות עם מחלקות באותו שם יוצר ambiguity של הקומפיילר וגורר טעות קומפילציה ("התנגשות שמות")
- סביבות הפיתוח המודרניות יודעות לארגן בצורה אוטומטית את משפטי ה-`import` כדי להימנע מייבוא גורף מדי ("name pollution")

CLASSPATH

- איפה נמצאות המחלקות?
- איך יודעים הקומפיילר וה-JVM היכן לחפש את המחלקות המופיעות בקוד המקור או ה-byte code?
- קיים משתנה סביבה בשם **CLASSPATH** המכיל שמות של תיקיות במערכת הקבצים שם יש לחפש מחלקות הנזכרות בתוכנית
- ה-**CLASSPATH** מכיל את תיקיות ה"שורש" של חבילות המחלקות ניתן להגדיר את המשתנה בכמה דרכים:
- הגדרת המשתנה בסביבה (תלוי במערכת ההפעלה)
- הגדרה אד-הוק – ע"י הוספת תיקיות חיפוש בשורת הפקודה (בעזרת הדגל cp או classpath)
- הגדרת תיקיות החיפוש בסביבת הפיתוח

jar

- כאשר ספקי תוכנה נותנים ללקוחותיהם מספר גדול של מחלקות הם יכולים לארוז אותן כארכיב
- התוכנית **jar** (Java **AR**chive) אורזת מספר מחלקות לקובץ אחד תוך שמירה על מבנה החבילות הפנימי שלהן
- הפורמט תואם למקובל בתוכנות דומות כגון zip, tar, rar ואחרות
- כדי להשתמש במחלקות הארוזות אין צורך לפרוס את קובץ ה-**jar**
■ ניתן להוסיפו ל `CLASSPATH` של התוכנית
- התוכנית **jar** היא חלק מה- JDK וניתן להשתמש בה משורת הפקודה או מתוך סביבת הפיתוח

API and javadoc

- קובץ ה-`jar` עשוי שלא להכיל קובצי מקור כלל, אלא רק קובצי `class` (למשל משיקולי זכויות יוצרים)
- איך יכיר לקוח שקיבל `jar` מספק תוכנה כלשהו את הפונקציות והמשתנים הנמצאים בתוך ה-`jar`, כדי שיוכל לעבוד איתם?
- בעולם התוכנה מקובל לספק ביחד עם הספריות גם מסמך תיעוד, המפרט את שמות וחתימות המחלקות, השרותים והמשתנים יחד עם תיאור מילולי של אופן השימוש בהם
- תוכנה בשם `javadoc` מחוללת **תיעוד אוטומטי** בפורמט `html` על בסיס הערות התיעוד שהופיעו בגוף קובצי המקור
- תיעוד זה מכונה API (Application Programming Interface)
- תוכנת ה-`javadoc` היא חלק מה-`JDK` וניתן להשתמש בה משורת הפקודה או מתוך סביבת הפיתוח

```
/** Documetntaion for the package */
package somePackage;

/** Documetntaion for the class
 * @author your name here
 */
public class SomeClass {

    /** Documetntaion for the class variable */
    public static int someVariable;

    /** Documetntaion for the class method
     * @param x documentation for parameter x
     * @param y documentation for parameter y
     * @return
     *     documentation for return value
     */
    public static int someMethod(int x, int y, int z){
        // this comment would NOT be included in the documentation
        return 0;
    }
}
```


Java API

■ חברת Sun תיעדה את כל מחלקות הספרייה של שפת Java וחוללה עבורן בעזרת `javadoc` אתר תיעוד מקיף ומלא הנמצא ברשת:

<http://java.sun.com/j2se/1.5.0/docs/api/>

תיעוד וקוד

■ בעזרת מחולל קוד אוטומטי הופך התיעוד לחלק בלתי נפרד מקוד התוכנית

■ הדבר משפר את הסיכוי ששינויים עתידיים בקוד יופיעו מיידית גם בתיעוד וכך תשמר העקביות בין השניים

שרותים

שרותים

- לשימוש בשרותים יש מרכיב מרכזי בבניית מערכות תוכנה גדולות בכמה מישורים:
 - חסכון בשכפול קוד
 - עליה ברמת ההפשטה
 - הגדרת יחסי ספק-לקוח בין כותב השרות והמשתמשים בשרות

שרותים - חסכון בשכפול קוד

- אם קטע קוד מופיע יותר מפעם אחת (copy-paste) יש להפוך אותו לפונקציה (שרות)
- אם הקוד המופיע דומה אבל לא זהה יש לבדוק האם אפשר לבטא את השוני כפרמטר לשרות, או להשתמש בקריאות הדדיות במידת הצורך
- בהקשר זה כבר ראינו את תכונת ה**העמסה** (overloading) ב Java. לשתי פונקציות עם אותו השם יש כנראה גם מימוש דומה

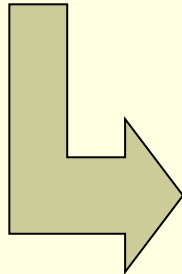
שרותים והפשטה

- גם אם אין חסכון בשכפול קוד יש חשיבות בהפיכת קוד למתודה
- המתודה מתפקדת כקופסא שחורה המאפשרת לקורא הקוד להבין את הלוגיקה שלו בקלות, ולתחזק אותו ביעילות
 - "מרוב עצים לא רואים את היער"
 - לדוגמא: אין צורך לקרוא את מימוש הפונקציה `sort` כדי להבין מה היא עושה
- שיקולי יעילות (קפיצה נוספת למתודה מאיטה במעט את ריצת הקוד) הם משניים בשיקולי פיתוח מערכות תוכנה גדולות
 - קומפיילרים חכמים, אופטימיזרים ומעבדים חזקים משמעותיים בהרבה

שרותים והפשטה

דוגמא

```
public static void printOwing(double amount) {  
    //printBanner  
    System.out.println("*****");  
    System.out.println("*** Customer Owes ***");  
    System.out.println("*****");  
  
    //print details  
    System.out.println ("name:" + name);  
    System.out.println ("amount" + amount);  
}
```



```
public static void printOwing(double amount) {  
    printBanner();  
    printDetails(amount);  
}  
  
public static void printBanner() {  
    System.out.println("*****");  
    System.out.println("*** Customer Owes ***");  
    System.out.println("*****");  
}  
  
public static void printDetails(double amount) {  
    System.out.println ("name:" + name);  
    System.out.println ("amount" + amount);  
}
```

שכתוב מבני (refactoring)

- ישנן פעולות של שכתוב קוד שהן כל כך שכיחות עד שהומצא להן שם לדוגמא: הפיכת קטע קוד לשרות שראינו בשקף הקודם נקרא: "חלץ למתודה" (extract method) ■
- בשנים האחרונות נאסף מספר גדול של פעולות כאלה וקובץ בקטלוג בשם Refactoring. הקטלוג זמין ברשת ובכמה ספרים <http://www.refactoring.com/catalog/index.html>
- סביבות פיתוח מודרניות (לרבות Eclipse) מאפשרות **שכתובים אוטומטיים** בלחיצת כפתור
- ביצוע שכתוב בעזרת כלי אוטומטי פותר בעיות רבות של חוסר עקביות העשויות להיווצר כאשר הוא מתבצע ידנית ■ למשל: החלפת שם משתנה בצורה עקבית או חילוץ למתודה קטע קוד התלוי במשתנה מקומי

לקוח וספק במערכת תוכנה

- **ספק** (supplier) – הוא מי שקוראים לו (לפעמים נקרא גם שרת, server)
- **לקוח** (client) הוא מי שקרא לספק או מי שמשתמש בו (לפעמים נקרא גם משתמש, user). דוגמא:

```
public static void do_something() {  
    // doing...  
}
```

```
public static void main(String [] args) {  
    do_something();  
}
```

- בדוגמא זו הפונקציה **main** היא **לקוחה** של הפונקציה **do_something()**
- **do_something** היא **ספקית** של **main**

לקוח וספק במערכת תוכנה

- הספק והלקוח עשויים להיכתב בזמנים שונים, במקומות שונים וע"י אנשים שונים ואז כמובן לא יופיעו באותו קובץ (באותה מחלקה)

```
public static void do_something() {  
    // doing...  
}
```

Supplier.java

```
public static void main(String [] args) {  
    do_something();  
}
```

Client.java

- חלק נכבד בתעשיית התוכנה עוסק בכתיבת **ספריות** – מחלקות המכילות אוסף שרותים שימושיים בנושא מסוים
- כותב הספרייה נתפס כספק שרותים בתחום (domain) מסוים

פערי הבנה

■ חתימה אינה מספיקה, מכיוון שהספק והלקוח אינם רק שני רכיבי תוכנה נפרדים אלא גם לפעמים נכתבים ע"י מתכנתים שונים עשויים להיות פערי הבנה לגבי תפקוד שרות מסוים

■ הפערים נובעים ממגבלות השפה הטבעית, פערי תרבות, הבדלי אינטואיציות, ידע מוקדם ומקושי יסודי של תיאור מלא ושיטתי של עולם הבעיה

■ לדוגמא: נתבונן בשרות `divide` המקבל שני מספרים ומחזיר את המנה שלהם:

```
public static int divide(int numerator, int denominator)
{ ... }
```

■ לרוב הקוראים יש מושג כללי נכון לגבי הפונקציה ופעולתה

■ למשל, די ברור מה תחזיר הפונקציה אם נקרא לה עם הארגומנטים 6 ו-2

"Let us speak of the unspeakable"

■ אך מה יוחזר עבור הארגומנטים 7 ו- 2 ?

■ האם הפונקציה מעגלת למעלה?

■ מעגלת למטה?

■ ועבור ערכים שליליים?

■ אולי היא מעגלת לפי השלם הקרוב?

■ ואולי השימוש בפונקציה **אסור** בעבור מספרים שאינם מתחלקים ללא שארית?

■ מה יקרה אם המכנה הוא אפס?

■ האם נקבל ערך מיוחד השקול לאינסוף?

■ האם קיים הבדל בין אינסוף ומינוס אינסוף?

■ ואולי השימוש בפונקציה **אסור** כאשר המכנה הוא אפס?

■ מה קורה בעקבות שימוש **אסור** בפונקציה?

■ האם התוכנית **תעוף**?

■ האם מוחזר **ערך שגיאה**? אם כן, איזה?

■ האם קיים משתנה או מנגנון שבאמצעותו ניתן לעקוב אחרי שגיאות שארעו בתוכנית?

יותר מדי קצוות פתוחים...

■ אין בהכרח תשובה נכונה לגבי השאלות על הצורה שבה על divide לפעול

■ ואולם יש לציין במפורש:

■ מה היו ההנחות שביצע כותב הפונקציה

■ במקרה זה הנחות על הארגומנטים (האם הם מתחלקים, אפס במכנה וכו')

■ מהי התנהגות הפונקציה במקרים השונים

■ בהתאם לכל המקרים שנכללו בהנחות

■ פרוט ההנחות וההתנהגויות השונות מכונה החוזה של הפונקציה

■ ממש כשם שבעולם העסקים נחתמים חוזים בין ספקים ולקוחות

■ קבלן ודיירים, מוכר וקונים, מלון ואורחים וכו'...

עיצוב על פי חוזה (design by contract)

- בשפת Java אין תחביר מיוחד כחלק מהשפה לציון החוזה, ואולם אנחנו נתבסס על תחביר המקובל במספר כלי תכנות
- נציין בהערות התיעוד שמעל כל פונקציה:
 - **תנאי קדם (precondition)** – מהן **ההנחות** של כותב הפונקציה לגבי הדרך התקינה להשתמש בה
 - **תנאי בתר (תנאי אחר, postcondition)** – **מה עושה הפונקציה**, בכל אחד מהשימושים התקינים שלה
- נשתדל לתאר את תנאי הקדם ותנאי הבתר במונחים של ביטויים בולאנים חוקיים ככל שניתן (לא תמיד ניתן)
- שימוש בביטויים בולאנים חוקיים:
 - מדויק יותר
 - יאפשר לנו בעתיד **לאכוף** את החוזה בעזרת כלי חיצוני

חוצה אפשרי ל- divide

```
/**
 * @pre denominator != 0 ,
 *      "Can't divide by zero"
 *
 * @post Math.abs($ret * denominator) <= Math.abs(numerator) ,
 *      "always truncates the fraction"
 *
 * @post (($ret * denominator) + (numerator % denominator)) == numerator,
 *      "regular divide"
 */
public static int divide(int numerator, int denominator)
```

■ התחביר מבוסס על כלי בשם Jose
■ לפעמים החוצה ארוך יותר מגוף הפונקציה

חזרה אפשרי אחר ל- divide

```
/**
 * @pre (denominator != 0) || (numerator != 0) ,
 *      "you can't divide zero by zero"
 *
 * @post (denominator == 0) && ((numerator > 0)) $implies
 *      $ret == Integer.MAX_VALUE
 *      "Dividing positive by zero yields infinity (MAX_INT)"
 *
 * @post (denominator == 0) && ((numerator < 0)) $implies
 *      $ret == Integer.MIN_VALUE
 *      "Dividing negative by zero yields minus infinity (MIN_INT)"
 *
 * @post Math.abs($ret * denominator) <= Math.abs(numerator) ,
 *      "always truncates the fraction"
 *
 * @post (denominator != 0) $implies
 *      (($ret * denominator) + (numerator % denominator)) == numerator,
 *      "regular divide"
 */
public static int divide(int numerator, int denominator)
```

תנאי קדם סובלנייט מסבכים את חימוש הפונקציה – כפי שמתבטא בחלוצה

החוזה והמצב

- חוזה של שרות אינו כולל רק את הארגומנטים שלו
- תנאי קדם של חוזה יכול להגדיר **מצב** (תמונת זיכרון, קשירת ערכי משתנים) שרק בו ניתן לקרוא לפונקציה
- לדוגמא: במחלקה מסוימת קיימים שרות **המאתחל** מבנה נתונים ושרות **הקורא** מאותו מבנה נתונים (שדה מחלקה)
- תנאי הקדם של שרות הקריאה יכול להיות שמבנה הנתונים כבר אותחל ושנותרו בו הודעות
- נשים לב שמימוש `getNextMessage` מתעלם לחלוטין מהמקרים שבהם תנאי הקדם אינו מתקיים
- המימוש לא בודק את תנאי הקדם בגוף המתודה

הדואר בא היום

```
public static String [] messages = new String[INBOX_CAPACITY];
public static int head = 0;
public static boolean isIntialized = false;

public static void init(String login, String password){
    // connect to mail server...
    // put new messages on the messages array...
    // update head
    isIntialized = true;
}

/**
 * @pre isIntialized , "you must be logged in first"
 * @pre head < messages.length , "more messages to read"
 * @post "returns the next unread message"
 */
public static String getNextMessage(){
    return messages[head++];
}
```

שרות לעולם לא יבדוק את תנאי הקדם שלו

- שרות לעולם לא יבדוק את תנאי הקדם שלו
- גם לא "ליתר ביטחון"
- אם שרות בודק תנאי קדם ופועל לפי תוצאת הבדיקה, אזי יש לו התנהגות מוגדרת היטב עבור אותו תנאי – כלומר הוא אינו תנאי קדם עוד
- אי הבדיקה מאפשרת כתיבת מודולים "סובלניים" שיעטפו קריאות למודולים שאינם מניחים דבר על הקלט שלהם
- כך נפריד את בדיקות התקינות מהלוגיקה העסקית (business logic) כלומר ממה שהפונקציה עושה באמת
- גישת תיכון ע"פ חוזה סותרת גישה בשם "תכנות מתגונן" (defensive programming) שעיקריה לבדוק תמיד הכל

חלוקת אחריות

- אבל מה אם הלקוח שכח לבדוק?
- זו הבעיה שלו!
- החוזה מגדיר במדויק אחריות ואשמה, זכויות וחובות:
 - הלקוח – חייב למלא אחר תנאי הקדם לפני הקריאה לפונקציה (אחרת הספק לא מחויב לדבר)
 - הספק – מתחייב למילוי כל תנאי האחר אם תנאי הקדם התקיים
- הצד השני של המטבע – לאחר קריאה לשרות אין צורך לבדוק שהשרות בוצע.
- ואם הוא לא בוצע? יש לנו את מי להאשים...

דוגמא

```
/**
 * @param a An array sorted in ascending order
 * @param x a number to be searched in a
 * @return the first occurrence of x in a, or -1 if not
 *         exists
 *
 * @pre "a is sorted in ascending order"
 */
public static int searchSorted(int [] a, int x)
```

- האם עליה לבדוק את תנאי הקדם?
- כמובן שלא, בדיקה זו עשויה להיות איטית יותר מאשר ביצוע החיפוש עצמו
- ונניח שהיתה בודקת, מה היה עליה לעשות במקרה שהמערך אינו ממוין?
 - להחזיר -1 ?
 - למיין את המערך?
 - לחפש במערך הלא ממוין?
- על `searchSorted` לא לבדוק את תנאי הקדם. אם לקוח יפר אותו היא עלולה להחזיר ערך שגוי או אפילו לא להסתיים אבל זו כבר לא אשמתה...

חיזוק תנאי האחר

■ אם תנאי הקדם לא מתקיים, לשירות מותר שלא לקיים את תנאי האחר כשהוא מסיים; קריאה לשירות כאשר תנאי הקדם שלו לא מתקיים מהווה תקלה שמעידה על פגם בתוכנית

■ אבל גם אם תנאי הקדם לא מתקיים, **מותר** לשירות לפעול ולקיים את תנאי האחר

■ לשירות מותר גם לייצר כאשר הוא מסיים מצב הרבה יותר ספציפי מזה המתואר בתנאי האחר; תנאי האחר לא חייב לתאר **בדיוק** את המצב שייווצר אלא מצב כללי יותר (תנאי חלש יותר)

■ למשל, שירות המתחייב לביצוע חישוב בדיוק של ε כלשהו יכול בפועל להחזיר חישוב בדיוק של $\varepsilon / 2$

דע מה אתה מבקש

■ מי מונע מאיתנו לעשות שטויות?

■ אף אחד

■ קיימים כלי תוכנה אשר מחוללים קוד אוטומטי, שיכול
לאכוף את קיום החוזה בזמן ריצה ולדווח על כך

■ השימוש בהם עדיין לא נפוץ

■ אולם, לציון החוזה (אפילו כהערה!) חשיבות
מתודולוגית נכבדה בתהליך תכנון ופיתוח מערכות
תוכנה גדולות

החוזה והקומפיילר

- יש הבטים מסויימים ביחס שבין ספק ללקוח שהם באחריותו של הקומפיילר
 - למשל: הספק לא צריך לציין בחוזה שהוא מצפה ל-2 ארגומנטים מטיפוס `int`, מכיוון שחתימת המתודה והקומפיילר מבטיחים זאת
- ספק לא יודע באילו הקשרים (context) יקראו לו
 - מי יקרא לו, עם אילו ארגומנטים, מה יהיה ערכם של משתנים גלובלים מסוימים ברגע הקריאה
 - רבים מההקשרים יתבררו רק בזמן ריצה
- הקומפיילר יודע לחשב רק מאפיינים סטטיים (כגון התאמת טיפוסים)
- לכן תנאי הקדם של החוזה יתמקדו בהקשרי הקריאה לשרות
 - ערכי הארגומנטים
 - ערכי משתנים אחרים ("המצב של התוכנית")